

Kirjanik Reet Kudu seisab Euroopas eestivenelaste eest

Scapix

„Mul on praegu isegi hea meel, et see nii provotseeriv esinemiskutse, mis mind algul ennastki ehmatas, on äratanud juba sedavõrd tähelepanu, et minu esinemisest teatakse isegi Šveitsis, kuhu praeguseks hetkeks jõudnud olen. Eestisse saabun alles märtsi algul. Olen ju samal teemal

kirjutanud aastaid (ka romaanis „Pidupäevad võõrsil”, Austria ajalehtedes, Stockholmi „Eesti Päevalehes”), aga ilmselt on esinemine ikka olnud „liiga” intelligentne, et oleks selline skandaal tekkinud. Tegelikult pole meil üksnes ultranatsionalistlik valitus, vaid ka lausa kuritegelik peaminister,

kes jäänud karistamata, kui mõelda Jüri Kukele. Ja see on eestlastele, kelle ausust ja tolerant-sust kiitis kunagi ka Solženitsõn, tõeline häbi,“ kirjutab eesti kirjanik Reet Kudu (*pildil*) Kesknädalale.

24. jaanuari Õhtuleht avaldas tabloidile omaselt segi paisatud fak-

tidega artikli pealkirja all „Kuidas ultranatsionalistlikus Eestis venelasi kiusatakse“. Vaatamata äratrükitu kollasele varjundile äratas reporter Margo Pajuste kirjutis siiski laiemat tähelepanu uudusemomendi poolest – loos süüdistatud ja laimatud Eesti Kirjanike Liidu liige, endine tuntud iluvõimlemissportlane

Reet Kudu julges Euroopas, täpsemalt, Belgias Antwerpenis kohtumisel lugejatega kaitsta eestivenelasi, öeldes, et 20 aastat on taasloodud Eesti Vabariik venelastesse suhtunud ebaõiglaselt.

Kesknädala palvel oma mõtted sel teemal kirja pannud Reet Kudu arvab, et Eesti Vabariigi lähe-

neva taasiseseisvumisjuubeli puhul võiks riik siinsete venelaste olukorda kergendada.

Loe Reet Kudu esseed lk 6!

Savisaare
Venemaa mõjuagendi skandaal lõppenud

Lk 10–11

Lauri Leesi
peab ennast Prantsuse mõjuagendiks

Lk 5

Toomas Hendrik Ilves
osutus USA mõjuagendiks

Lk 2

Juhtkiri

Ilves võlgneb rahvale vabanduse

HEIMAR LENK
Riigikogu liige, Keskerakond

Nii vist läheb. Algas on igatahes jõuline. Täistabamus Kadrioru lossi pihta. Seda, mille Wikileaks Toomas Hendrik Ilvese kohta päevalgeletohi, on raske mahapesta. Asi ehk polegi niivõrd poliitikut Savisaare ja Rüütli mustamises Ilvese poolt, kuigi ka see on solvav meeste suhtes, kellele kogu eesti rahvas iseisvuse tagasitoomise eest suure tänu võlgneb. Pole Ilvesel midagi nende kahe tegude kõrvale panna. Kuid dokumendid, mis eelmisel nädalal avalikkuse ette toodi, räägivad hullest. See on Ilvese üldine hoiak Eesti ja tema elanike suhtes. Halvustav, mahategev, väljanaerev.

Mõelge vaid, noormees Ilves ei tahtnudki presidendiks tulla, aga et teda nii väga paluti, siis ta nõustus. "Nagu ka paaril korral varem said sõprade ja mõteteaslaste palved temast võitu ning ta lubas end kandidaadiks üles seada," ruttas eurosaadik Padar endist erakonnakaaslast Delfis kaitsma, lisades veel, et veenda ja paluda tuli meest tublisti. Minu meelest tõmbas Padar selle avaldusega endale paraja ämbri sogast vett kaela. "Ilvese endine sissetulek oli oluliselt suurem sellest, mida Eestis presidendile makstakse, ja seda ta ilmselt ka silmas pidas," püüdis Padar veel siluda ka presidendi rumalaid ütlemisi oma „vaesusega sarnaneva elu“ kohta Eestis.

Minu arvates on riigipea Eesti rahva ees vabanduse võlgu. Kuidas saab ühe rahva president välismaiste diplomaatide seltskonnas edvistada, et kuidas teda ikka paluti ja et ta tunneb oma 5200-eurose palga juures Eestis, kus keskmine palk 760 euro kandis, vaesena – aga ta kannatab, sest muidu valitaks presidendiks Savisaar või Rüütel! Ei usu, et suve lõpul, kui presidendivalimiste kampaania haripunkti jõuab, keegi enam Tammsaare kuju juurde Ilvest presidendiks laulma tuleks, nagu eelmisel korral juhtus. Oma ülbe olemise ja viletsa tööga tundub ta end maha mänginud olevat.

Eesti vajab Kadrioru kiiresti uut ja säravat figuuri. Niisugust, kes on oma ja siin sündinud, tunneb rahvast ega suhtuks eelarvamusega nõukogude ajal elanute eneseväärikusse. Mis väga tähtis – räägiks lisaks teistele keeltele ka vene keelt ja suudaks Venemaaga suhelda. Selline mees on oravatel olemas ja tänane leht toob ära ka tema nime.

Kuid ega siis Ilvese väljavahetamise mõte möödunud nädalal sündinud. Ei! Nädal tagasi alustati vaid varasema mõtte elluviimist. Ilves sat-

tus teatud ringkondades tule alla juba ammu. Miks? Kolmel põhjusel: esiteks, Ansip pole Ilvesega kunagi sõbraks saanudki ja tahab järgmiseks ametiajaks oma meest kohale panna; teiseks, Ameerika enam nn väliseestlasi või välislätlasi ja -leedulasi, pagulaste järeletulijaid, Baltikumis presidendiks ei nõua. Ilves pole ka USA lootusi täitnud – lasi Pronksiõöl toimuda ega ole suutnud Venemaaga suhteid parandada või venelasi Eestis integreerida. Kolmandaks, Ilves ei meeldi eelpooltoodud põhjustel ka Moskvale. Lisaks kõigele veel ka Vene-Saksa gaasijuhnte vastu töötamine, mis tõstis Kadrioru peremehe suhtes sappi ka sakslaste seas. Nimetada võib ka esimese leedi Evelini lapsikut käitumist, mis riigi prestiižile punkte juurde ei anna.

KESKMÕTE:
Oma ülbe olemise ja viletsa tööga tundub riigipea end maha mänginud olevat.

Nüüd on siis uue presidendi valimise kampaania alanud. Ilvest rünnatakse samade relvadega, mida ta ise kasutas Arnold Rüütli vastu. Kõigepealt lasti valla Kadriorgia skandaal (mäletate, riigipea kodus olevat määratsevad lapsuligaanid) ja hiljem pandi kandidaadile ka diagnoos – vanadusest nõder ega oska esineda. Kui aga ETV otse-eetris väitluseks läks, lõi Rüütel oma Eesti elu tundmisega ja esinemis-

meisterlikkusega Ilvese kõvasti ära. Nüüd tuleb Ilvesel ennast kaitsta, kuid meedia laustoetusele ta vist tugineda enam ei saa.

Miks lekitati Postimehes Wikileaks dokumente just praegu, Riigikogu valimiste kampaania ajal? Küllap tahavad oravad lüüa mitu kärbest korruga. Teha ära Ilvesele ja suure kära käigus juhtida ajakirjandusest ning valimiskampaaniast kõrvale rahva kasvav pahameel kõrgete hindade ja europettumuse pärast. Paljastas ju uus raha meie üliväikesed palga- ja pensioninumbrid, madala elatustaseme ja viletsa tulevikuperspektiivi. Krooniajal olid need asjad rahakursside vahel peidus, ei torganud silma. Nüüd jõuab võrdlus teiste Euroopa riikide elustandardiga otse koju kätte. Ja kui iga päev tulevad šokeerivad uudised taevani kiidetud presidendi tõelistest üllisissetulekutest ning ka suurest laenukoormusest mitmes välismaises pangas, unustad oma palga sootuks ära ning lööd vaid käsi kokku: kuidas nii võib!?

Lõpuks siis hakkadki mõistma, miks Reformierakonna ja IRL-i valitsuskoalitsioon presidendi otsevalimist pole parlamendis ära vormistanud. Kuigi Keskerakond on seda juba ammu nõudnud.

nädala nupud

Ansip paneb presidendiks Maruste?

Reformierakonna presidendikandidaat pole enam president Ilves, vaid õigusteaduse kandidaat, dotsent, Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik ja Reformierakonna nimekirjas Tartu Riigikogusse kandideeriv Rait Maruste (57). Nii väitis Keskerakonna 11. valimisringkonna (Võru, Põlva, Valga) kandidaatide valimislehes Heimar Lenk, kes tsiteeris Nõmme Raadios 11. jaanuaril esinenud õigusteadlast Ando Lepsi. Leps toetus informeeritud allikale, kes kinnitanud, et Maruste (*pildil*) kandidatuuri on heaks kiitnud nii peaminister Ansip kui ka eurokomissar Siim Kallas. Leps peab Marustet president Meri inimeseks, sest Meri edutas Maruste, toonase Tartu Ülikooli õppejõu, taasiseseisvunud Eesti esimeseks Riigikohtu esimeheks,

kuigi Maruste polnud õigussüsteemis töötanud ega omanud kohtunikutöö kogemusi. Lepsi arvates olnud just Meril oma osa selles, et riigikohtunik Maruste säästis Siim Kallast 10 miljoni dollari afääris. Maruste oli nõukogude ajal kommunistliku partei Tartu linnakomitee liige ja Tartu Ülikooli õigusteaduskonna parteisekretär.

Maruste kasuks räägib veel see, et ameeriklased ei tee Balti riikides enam panust välisbaltlastele. Maruste kandidatuur sobivat nii USA-le ja Saksamaale kui ka Venemaale. Tõsiasi on see, et Ilvese haridus ja keelteoskus jääb Marustele kõvasti alla; suurim miinus Ilvesel on vene keele oskatus.

Eesti Televisioon alustas valimisdebatidega

ETV kesknädalane poliitikasaade „Foorum“ on kuni valimiseni Riigikogu kandidaatide väitluste päralt. Nädal tagasi alustati majandusteemaga ja saates osalesid poliitikud Kadri Simson (Kes) (*pildil*), Urve Palo (SDE), Juhan Parts (IRL), Jürgen Ligi (Ref), Viljar Jaamu (Rahvaliid), Marek Strandberg (Rohelised), Rein Pihlar (Iseseisvuspartei), Aldo Vinkel (Kristlikud Demokraadid). Et kohati tuliselt kulgenud väitlus inimesi erutas, näitas saate järel Postimehe veebis üle 300 tõusnud kommentaaride arv. Olenemata maailmavaatest on parim see, et igapähe on oma arvamus ja seda tulla kommentaariumisse aktiivselt kaitsma. Hämmastav on aga, et paljud kommentaarijaid ei tee vahet, mismoodi on riik üles ehitatud, kes käsutavad eelarvet, misasi on valitsus ja kes on opositsioon. Sageli käib sõim ja kisa näiteks opositsioonipoliitikute aadressil, teadmata, et rahva raha ja kogu olukorra eest riigis vastutavad ikkagi ainult valitsuspoliitikud. Kui 100 000 on töötud, 100 000 õigusteta rahvusvähemused, 100 000 lahkuvad riigist, 100 000 tehti paljaks omandireformiga ning vähemalt 100 000 (aga võib-olla ka rohkem) on pensionäre, keda liialduseta võib vaesteks nimetada, siis peab riigijuhtidel puuduma arusaam riikluse mõttest ja eesmärgist! Seda näitas ka 26. jaanuari „Foorum“ väga kujukalt.

Kesknädala meelest olid laiema maailmapildiga esinejad Simson, Palo ja üllataja Pihlar, stagneerunud-väsinud mulje jätsid valitsejad Ligi ja Parts. Ja Rohelised võiksid oma erakonnast leida puhtalt vahelduseks mõne teise esineja – viiendat aastat üks ja sama mees on liig. Või polegi neil kedagi teist?

Michali, Järvi ja Tshakna trahvid pikalt maksmata

Korduvalt, näiteks 14. aprillil ja 30. aprillil 2010 teatas Tallinna Transpordiamet, et 12. veebruaril 2010 ei maksnud parkimise eest parkimistasu Reformierakonna peasekretär Kristen Michal, kelle Mercedes parkis Tallinnas Tatari tn 45.

Samuti oli mitu kuud parkimistasu maksmata reformierakondlasest Riigikogu liikmel Raivo Järvil, kelle Saab parkis 13. aprillil 2010 Tallinnas Lauteri tn 7c kõrval. Transpordiamet teatas veel 6. juunil ja 2. juulil 2010, et Järvil on ikka maksmata viivistas, mille maksmise tähtaeg on ametlikult 14 päeva.

Politse- ja Piirivalveameti liikluspolitseinik tuvastas, et 10. septembril 2010 jäi kiiruseületamisega Tallinna–Tartu maanteel vahele Riigikogu liige, Isamaa ja Res Publica Liidu poliitik Margus Tshakna, kelle Honda CR-V ületas lubatud sõidukiirust vähemalt 6 km/h, ning ka tema ei kiirustanud trahvi äramaksmisega.

Õhtulehest oli eelmisel nädalal küll väga kena ajada järke keskerakondlase trahvide maksmist või mittemaksmist otsides, kuid kallutamata ajalehed võiksid siis kõikide erakondade patustajad üksteise järel ritta seada. Praegu kukub ikka kuidagi imelikult välja, justkui eksiksid ainult ühed erakondlased, teised aga mitte. Tegelikult eksivad kõik, kuid kisa käib ainult ühete kallas, teistest meedia kipub vaikima. Aga eks see olegi ju kõigile ammu teada, et Eestis sõltumatut meediat ei eksisteeri.

HIIBUSE NÄDAL

SEEKORD LUBAVAD ROHELISED (STRANDBERG) TUUA KUU JA TÄHED MITTE TAEVAST, VAID MAA ALT. SEE KATAKS KA KULUTUSED RIIGIKAITSE TUGEVDAMISEKS JA NN KODANIKUPALKADEKS.

KESKNÄDAL

Aadress: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717
Toimetajad: 6 274 573
6 274 571
6 274 583

Toimetus käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Peatoimetaja: Urmi Reinde
urmi@kesknadal.ee
Poliitikatoimetaja: Ivari Vee
ivari@kesknadal.ee
Uudistejuht: Indrek Veiserik
indrek@kesknadal.ee
Toimetaja: Tiit Maksim
tiit@kesknadal.ee

Edgar Savisaare kiri tallinlastele

Hea tallinlane, käisin hiljuti Soomes ja nägin oma silmaga, kui pungil on laevad Eesti inimestest. Enamik neist ei sõida aga ostu- ega puhkuseks. Inimesed käivad laevaga Soomes töö, sest kodumaa neid enam ei vaja.

Tallinnast väljuval laeval on tallinlasi siiski vähem kui mujalt Eestist minejaid. Tallinna rahval on veel tööd ja leiba. Hiljaaegu tõstisime 10 protsenti bussijuhtide palkasid ning ka õpetajate ja lasteasendajate töötasu oleme suutnud hoida kõrgemal kui mujal Eestis. Avasime 25. jaanuaril Tallinna tööbüroo ja peatselt on tulemas ka tööbörss, kus jagatakse nii sotsiaalseid kui ka erasektoris linna toetusel asutatud töökohti. Vaatamata valitsuse poolt läbi viidud karistuskärbetele on Tallinnas siiski säilinud ranisatoetus lastele ja hinnatõuse kompenseerida aitav pensionilisa eakatele. Mitmed omavalitsused, kus võimul Keskerakond, on meist ka eeskujul võtnud – pensionilisa maksab näiteks Sindi linn.

Olukord terves Eestis on aga traagiline. Elanike arv kahaneb peale Tallinna ja Harjumaa kõikides maakondades. Eesti ajaloo 1944. aasta „suure põgenemisenähtuse“ tundud sõja jalust lahkumine viis meilt 60–70 tuhat inimest. Praeguste ränkade majanduskriisi aastatega on Eesti kaotanud umbes samas suurusjärgus rahvast. Täpsemad arvud on aga praegu kõige hoolikamalt varjatud riigisaladus. Eestist minnakse eelkõige Soome, kus on astmeline

tulumaks; kus kehtib ettevõtete tulumaks; kus toiduainetel on madalam käibemaks – ehk kus on olemas kõik see, mille siseseviimist ka Eestis on Keskerakond kogu aeg taotlenud. Soomes iseenesest mõistetavad asjad on iseenesest mõistetavad ka eestlastele – muidu meie inimesed sinna ju ei põgeneks.

Ainult Reformierakonna ja IRL-i valitsus soovib, vahendeid valimata võimule klammerdudes, põlistada meie praegust maksu- ja sotsiaalsüsteemi, mis sarnaneb rohkem Venemaa omale ning vastandub täielikult Soomele. Selle poliitika tulemuseks on rikkaste rikkastumine ja vasttärkanud keskklassi vaesumine. Ansipi võimu jätkumisel võid olla kindel, et Eesti rahvaarvu langus kiireneb veelgi.

Hea tallinlane!
Aitab tööpuudusest! Aitab valitsuse genereeritud hinnatõusudest! Aitab väljarändest!

Aita Keskerakonda üks kord, ning Keskerakond aitab Sind ja tervet Eestit järgmised neli aastat!

Edgar Savisaar
Keskerakonna esimees,
Tallinna linnapea

Kolmapäevast laupäevani saab kohvi ja kühvetiste kõrvale nautida kultuuriprogrammi heade artistidega, kuulata huvitavaid loenguid, võtta osa õpitubadest ja ekskursioonidest ning kohtuda Kesklinna, Lasnamäe ja Pirita valimisringkonnas Keskerakonna nimekirjas kandideerijatega.

Igal kolmapäeval loosime külastajate vahel välja rahva poliitikalehe "Kesknädal" aastatellimuse.

2. veebruar
14.00 Edgari kohviku avamine
Laulab ansambel "Vanaisad"
Tantsuulu toob segarahvatantsurühm "Höbekihar"
Laval Mait Maltis
16.00 Ajaloolane Külle Arjakas kõneleb Tartu rahust
17.00 Tallinna abilinnapea Taavi Aas räägib teemal "Mis saab Tallinna kesklinna ja mere vahelisest alast"
18.00 Flöödil Aare Pehka

3. veebruar
15.00 Klaasimaali õpituba
17.00 Riigikogu liige Nelli Privalova arutleb pensioniea tõstmise teemal (eesti ja vene keeles)
18.00 Esineb Sergei Maasin

4. veebruar
16.00 Male õpituba. Võimalus õppida malemängu ja osaleda malesimultaanis
17.00 Tallinna Kesklinna vanem Aini Härm tutvustab Keskerakonna hariduspoliitilisi seisukohti
18.00 Üllatusesineja

5. veebruar
14.30 Ekskursioon Ingeri ja Rootsi bastioni käikudesse (eelregistreerimisega kohvikus)
16.00 Veneetsia maskide tegemise õpituba
17.00 Priimabaleriin Kaie Kõrb räägib kultuuri rahastamisest teemal "Ilma Eesti kultuurita ei ole Eestit!"
18.00 Tantsivad Kaie Kõrbi Balletistuudio lapsed
Vaata lisafotot ja ürituste kava
www.keskerakond.ee/edgarikohvik

Euroopa hindab Tallinna algatusi

Euroopa Komisjon valis Tallinna koos abipaketiga „Tallinn aitab“ kümne paremini majanduskriisiga toime tuleva linna hulka. EL-i territoriaalse koostöö linnalise koostöövõrgustiku arenguprogramm URBACT II raames viiakse läbi uuring „Linnad ja majanduskriis“, mille eesmärk on välja selgitada, kuidas linnad on saanud hakkama majanduskriisiga ning mis meetmeid on rakendatud kodanike toetamiseks, teatas Tallinna abilinnapea Eha Võrk.

Vitsut

Uuringu esimeses etapis osales 131 linna 24 riigist. Nende hulgast valiti välja kümme enim silmapaistnut, sh Tallinn.

„Projekti teises etapis uuritakse Tallinna ja teiste linnade parimaid praktilisi tegevusi elanikele suunatud abiprogrammide rakendamisel majanduskriisi oludes,“ ütles Võrk. Uuringu teine etapp valmib sügiseks. Valiku teinud nõukogu koosnes nii Euroopa Komisjoni (DG Regio) kui ka paljude rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatest. Teises etapis läbi viidud uuringute põhjal valitud linnade kohta üllitati novembris 2010 kogumik, kus on ka Tallinna käsitlev põhjalik artikkel koos illustatsioonidega.

Positiivseid hinnanguid Tallinna initsiatiivide kohta tuli Euroopast veelgi. Tallinna linnavolikogu esimehe Toomas Vitsuti ettepanek Euroopa kultuuripealinnade sidumiseks koostöövõrgustikku pälvis Brüsseli toetuse. Euroopa Liidu Regioonide Komitee president Mercedes Bresso hindas kõrgelt Vitsuti ideed, kutsudes selle elluviimiseks appi Euroopa vabatahtlikke.

„Õnnitlen Tallinna volikogu esimeest ja komitee aktiivset liiget Toomas Vitsutit idee puhul moodustada endistest, praegustest ja tulevastest Euroopa kultuuripealinnadest võrgustik, et esile tõsta eri regioonide kultuurilise mitmekülsuse ilu ja õppida üksteiselt,“ ütles Bresso. Vitsut käis idee esmalt välja Tallinna visioonikonverentsil ning tutvustas seda ka Tallinnat külastanud Bressole. Vitsuti ettepaneku eeskujuks sai tema algatusel edukalt käivitunud üle-eestiline kultuurilinnade võrgustik, millesse on liitunud 19 linna.

Helsingi ja Tallinna palgad ja hinnad!

		
Valitsuserakond	Keskerakond	Reformierakond
Maksusüsteem	Astmeline	Ühtlane
Keskmine palk	€ 2 977	€ 784
Töötutoetus	€ 511	€ 64
Miimumipalk	€ 1 238	€ 278
Keskmine pension	€ 1 350	€ 272
Koristaja palk	€ 1 600	€ 320
Õpetaja palk	€ 2 400	€ 719
Nisujahu 1 kg	€ 0,70	€ 0,89
Juust 1 kg	€ 6,08	€ 6,38
Piim 2,5% 1l	€ 0,80	€ 0,80
Suhkur 1 kg	€ 0,79	€ 0,85
Kohvi 500g	€ 3,15	€ 3,38
Bensiin 95	€ 1,49	€ 1,20
Diiselkütus	€ 1,29	€ 1,24

Postimees tsenseerib Wikileksi?

„Miks ma kahtlen USA saatkonna ettekannete ning neis lühesele omistatud väidete autentsuses? Kui vaadata lähemalt dokumentide vormistust, siis näiteks 2006. a. 23. oktoobri kuupäeva kandva USA suursaadiku salaettekande numeratsioonis puudub punkt number 10, kuigi ettekandes on 12 punkti. Võimalik, et see on koostaja näpuviga, aga sellise saladokumentidega manipuleerimise puhul võib olla ka muid versioone. Alates tseensorikäest. Ja kui juba ühes kohas on kärbitud, siis ei pruugi olla terviklikud ka teised tekstiosad.“

Edgar Savisaar Delfis 31. jaanuaril „Wikileksi memodes kujutatakse Eesti presidenti USA mõjuarendina“

Siiri Oviir sai Aasta Teenäitajaks

Eesti Naiste Koostööketi andis traditsioonilise Aasta Teenäitaja tiitli Siiri Oviirile. Otsus võeti vastu ühel häälel.

Oviiri kommentaar: „Üksinda ei tee midagi ära. Hea tulemus toob ühine pingutus, mis on oluline kõigile.“ Tiitli tõi peamiselt võrdõiguslikkuse teema eest, millega Oviir on tegelnud peaaegu kogu oma poliitikuella ja läbi pika ühiskondliku tegevuse.

„Võrdõiguslikkuse tunnetamine on kasulik igale naisele endale ja see avarab ka ühiskonda. Sa tead oma võimeid, suudad sihikindlalt eesmärgi poole liikuda,“ ütles Oviir.

Keskerakonna liikmena kuulub Oviir Euroopa liberaalide perre. „Liberaalidena oleme erinevad, kuid võrdsed,“ rõhutab värske Teenäitaja.

Naiste Koostööketi ühendab Eesti kõikide erakondade naiskogusid ja teisi üleriigilisi naisorganisatsioone. Varem on Teenäitaja tiitli saanud Airi Värnik, Külli Volmer, Ülle-Marika Papp, Marina Kaljurand, Ülle Aaskivi jmt.

Pildil: 2010. aasta Teenäitaja auhinna annab Siiri Oviirile üle Koostööketi juhatuse liige Maret Priske. Foto: Ivare Vee

Kuidas on hinnad nelja aasta jooksul muutunud?

Tegin sellise katse: esitasin umbes tosinale inimesele küsimuse, et kuidas on viimase nelja aastaga (2007-2010) toiduainete hinnad muutunud. Mitte keegi loomulikult ei öelnud, et need on langenud, kuid hindade tõusu määratlesid inimesed erinevalt, vahemikus 20-40 protsenti.

MIHHAIL STALNUHHIN
Narva linnavolikogu esimees

Aga mis teie arvate: kui palju on toiduainete hinnad tõusnud Ansipi ja tema ministrite viimasel nelja-aastasel valitsemisajal? Selle aja jooksul, mil meie, kui Ansipi sõnu kasutada, liikusime nelja edukaima Euroliidu riigi sekka.

Seni, kuni selle küsimuse üle mõtlete, jagan teiega väheke informatsiooni. On olemas

selline mõiste nagu *toidukorv*. Sellesse kuulub teatud kogus esmavajalikke toiduaineid – makaronid, suhkur, kapsas, piim jm –, mida vajab üheks nädalaks üks inimene, kes on pärit neljaliikmelisest perest, kus on kaks last ja kaks täiskasvanut. Niisiis, korrutades *toidukorvi* maksumuse neljaga, saab enam-vähem teada, kui palju on neljaliikmelisel perel tarvis raha nädalase toiduvaru ostmiseks.

Inimese mälul on üks teatud omadus, mida on rõhutanud paljud psühholoogid. Nimelt uueneb inimese operatiivmälu iga nelja kuu tagant. Seepärast tajutakse paljusid oma olemuselt dünaamilisi sündmusi 4–6 kuu möödudes staatiliselt. Näiteks hindade tõusu.

Just seepärast vajusid minu poolt küsitletud inimesed mõttesse ja pakkusid hinnatõuse vahemikust 20-40 protsenti, nagu juba mainisin. Tegelikult kasvas toidukorvi maksumus, mis 2007. aastal oli 487 krooni, 2010. aasta detsembriks 974 kroonini. Summaarselt toiduainete maksumus Ansipi režiimi nelja aasta jooksul kahekordistus!

Kusjuures, kui 2007. aastal tuli võimule Reformierakonna, IRLi ja SDE koalitsioon, oli Eestis ametlikel andmetel 13 610 töötut, siis 2010. aasta detsembriks oli töötute arv kasvanud 66 096-**ni** ja jätkas kasvamist ka 2011. aasta jaanuaris. Üksnes ametlik tööpuudus kasvas selle valitsuse ajal viis korda!

Äkki kasvas siis keskmine palk? Jah, seda küll, kuid kuidas: keskmine palk oli 2007. aastal 724 eurot ning kasvas nelja aastaga, mil riiki tüürisid reformistid, isamaalased koos respublikaanidega ning sotsdemid, vaid 4 protsenti, ulatudes 2010. aastal 752 euroni. Samal ajal aga kasvasid täiesti pretsedenditult käibemaks ning kõikvõimalikud aktsiisid. Meid lihtsalt rõõviti!

Kõik andmed on võetud avalikest allikatest, erinevate riiklike asutuste kodulehtedelt.

Juristide Liidu üliõpilaste õigusbüroo jätkab Tallinnas tasuta õigusabi andmist

Juba aastaid korraldavad Eesti Juristide Liit ja Tallinna linnakantselei tasuta õigusabi andmist majanduslikult vähekindlustatud elanikele. Tasuta õigusabi vajajate hulk on pidevalt kasvanud ja praegu nõustavad õigusteaduskonna üliõpilased Tallinna linnakantseleis ja Tallinna ringkonnakohtus kuus kokku kuni 280 abivajajat. Olukorra tõsidust ja teenuse vajaduse kasvu arvestades on Juristide Liit suurendanud vastuvõtumahtu ning ajakava on avaldatud liidu kodulehel.

Tasuta õigusabi osutatakse esmaspäevast reedeni ning abivajajaid teenindatakse elavas järjekorras.

Täpsemat infot vastuvõtuaegade ja nõustajate keeleoskuste ning keelekasutuse kohta leiab Juristide Liidu kodulehelt www.juristideliit.ee või tel 644 9501.

Krista Paal
Eesti Juristide Liidu direktor

Võid kindel olla – Reform

Möödunud neli aastat on olnud majanduslikus ja poliitilises mõttes keerulised. Kõrge tööhõive on asendunud tööpuudusega, hinnatõusud ja palgakärped on tavalised, parteid on üksteisele vastandumas rohkem kui varem, valimiste peateemaks on välisluure Kapogate ehk idarahaskandaal.

VIRGO KRUVE
vaatleja

Riigi ülisügavasse majanduskriisi juhtinud reformierakondlased on seekord loobunud selgetest lubadustest, nagu seda 2007. aastal olid kahekordne pension, igale lapsele lasteaiakoht või 15 aastaga viie rikkama riigi hulka jõudmine.

Reform loobub ratsionaalsusest

Lubaduste asemel on kampa-

nia läbivaks loosungiks „Võid kindel olla“. See on uskumisele ja emotsioonile taanduv, mitte aga ratsionaalsel valikul rajanev otsus. Saades aru oma senise trumpala – majanduse – fiaskost, muudetakse seekordsed valimised emotsionaalseks hääletuseks venevaslaste üle ning vaikitakse maha tööpuudus, hinnatõusud ja ühisraha eurosaavutamise hind (palgakärped). Euro ei olnud Reformierakonna eelmiste valimiste peamisi lubadusi, sest 2006.

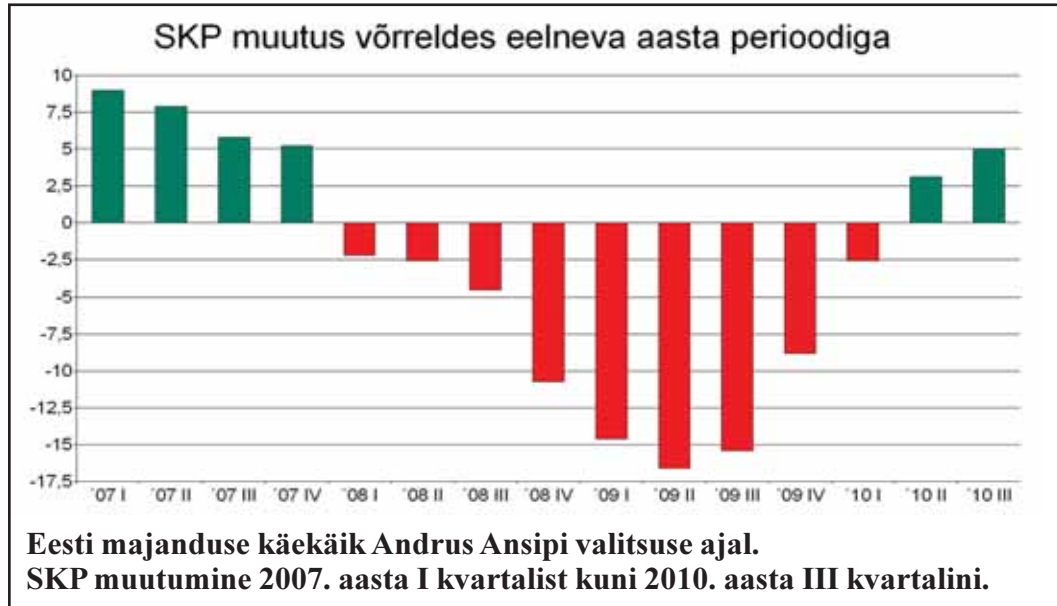
aastal oli kõrge inflatsioon rikkunud plaanid 1. jaanuarist 2007 euro Eestis kasutusele võtta. Selle kohta ei ilmunud ühtegi valimisreklaami ja seisukoht uue raha suhtes oli selline: võtta kasutusele küll võimalikult kiiresti, kuid eelistatud on siiski majanduskasv. Tuli paraku välja, et majanduskasv osutus laenumulliks ning euro vaid selle mõruks halastuslapseks. Kui tagasi vaadata nelja aasta taguste lubaduste ja tegelelike tulemuste, siis suuremat ironiat kui loosung „Võid kindel olla“ annab välja mõelda. 2007. aastal alustas Andrus Ansip teist korda peaministrina riigis, mille eelarve oli tasakaalus ja riigil oli kogutud soliidne reserv,

majanduskasv oli üle 7%, tööhõive oli suurim alates Euroopa Liiduga liitumisest, registreeritud töötuid oli paarkümmend tuhat, pensionile sai 63-aastaselt, käibemaks oli 18% ja tulumaks 22%, paljudele toodetele kehtis madalam käibemaksumäär (kaugküte, majutus, raamatud, ravimid, väikelaste ja naiste hügieenitarbed), tubaka, alkoholi ja kütuse aktsiisid olid allpool Euroopa Liidu minimaalset taset. Veel 2007. aasta lõpul näitas SKP 5,2-protsendist kasvu.

Taluperemehed püksata

Tõeline murrang majanduses toimus 2008. aasta esimeses kvartalis, kui SKP langes (-2,2%) ja jäigi negatiivseks kahel järgmisel aastal. Reformierakonna lubadus tulumaksu alandamisest 18 protsendile jäi pidama 21 protsendil. Lubatud maksuvabade reedete asemel said 103 983 inimest ka maksuvabad esmaspäevad, teisipäevad, kolmapäevad ja neljapäevad, sest sellise arvu võrra vähenes töökohta ja Haigekassa sotsiaalkindlustust omavate inimeste arv 30. juunist 2008 kuni 30. juunini 2010. (Vt ka Kesknädal 18. august 2010 – Virgo Kruve „12 kuuga kadus töökoht 49 436 inimesel“ <http://www.kesknadal.ee/est/udised?id=15153>)

Majanduslangust ennustas

IRL-i emapension ei hüv

Viimase aja sagedasim telereklaam oli Isamaa ja Res Publica Liidu emapensionist. Ainus erakonna valimisnimekirja esikümnesse mahtunud naine Ene Ergma selgitab skeemi taustal, et lastekasvatamise eest hakkavad isamaalised respublikaanid maksma nais-tele lisapensioni.

VIRGO KRUVE
vaatleja

Ilmselt üritavad nad kopeerida kunagiste Mõõdukate vanemapalga-ideed, mille Reformierakond on realselt ellu viinud. Eelmistel valimistel saatis edu neid lubadusi, mis andsid rahva bioloogilise taastootmise eest vastu maksumaksja raha. Näiteks 2010. aastal kulus vanemapalgale 2,3 miljardit krooni ja kõigile teistele peretoetustele vaid 1,6 miljardit. Ilmselt ei kannataks Eesti eelarve välja teist sama kallist lubadust. Seda pole ka vaja, sest Isamaa ja Res Publica Liit tõstis pensionileasumise vanuse 65 eluaastani ja vähendas sellega pensionikassa väljasmakseid 1,5 miljardi krooni võrra aastas.

Lastetu Ergma õnes jutt

Telereklaamid emapensionist on õndsad, sest rääkija juba ise

ei veena, kuna tal endal pole lapsi. Astrofüüsika ja teaduse-tegemine võivad olla lastest tähtsamad, aga erakonnas võiks leiduda siiski usutavam poliitik sel teemal rääkima. Kas tõesti polnud pereväärtusi tähtsustavas erakonnas ühtegi ema, keda seda reklaami rääkima kutsuda? Näiteks pakub Kesknädal välja viie lapse ema Liisa-Ly Pakosta, kes asub IRL-i üldises nimekirjas millegipärast alles 17. kohal ja läheb neile valimistele kodusünnitamise eestkõnelejana. Selline eluvõõrus tõestab, et erakonnas on võimu võtnud kunagised „äraostmatud“, kes endise isamaalase asemel eelistavad ikkagi respublikaanist tädid Enet. Võimalik, et siin sai määravaks lähedus endistele „meesäraostmatutele“ Urmas Reinsalule, Ken-Marti Vahe- rile ja Indrek Raudsele.

Miks lubati pensionid kahekordistada?

Eelmistel valimistel lubas Re-

formierakond pensionid kahekordistada. Me kõik kuulsime seda Andrus Ansipi suust toonastest reklaamidest. Rahaliselt on summa tõusnud mõnikümmend protsenti, aga märksa rohkem raha võetakse ära läbi vahepeal tehtud maksumõnne: kaugküte kallines, aktsiisid ja käibemaks tõusid. Kui arvestada siia juurde ka hinnatõusud, tegelik pensioni ostujõud on hoopis vähenenud. Praegune valitsusliit ei ole säilitanud umbes 300 tuhande pensionäri elatustaset. Selle asemel on läbi surutud vähemalt 580 tuhande töötava inimese pensioniea tõus kahe aasta võrra – 65. eluaastani.

NB! 65-aastaselt pensionile saamise poolt hääletajad

Mina tulevase pensionärina pean meeles ega hääleta nende poolt, kes võtsid ainult õiguse kahe aasta jooksul saada pensioni. Need olid 7. aprillil 2010 seaduseelnõu 652 SE toetajad Reformierakonnast ja IRL-ist: Rein Aidma, Robert Antropov, Peep Aru, Hannes Astok, Ivi Eenmaa, Igor Gräzin, Andres Herkel, Kaia Iva,

Tõnu Juul, Helmer Jõgi, Katrin Karisma-Krumm, Ene Kaups, Mari-Ann Kelam, Urmas Klaas, Elle Kull, Tõnis Kõiv, Tarmo Kõuts, Mart Laar, Väino Linde, Lauri Luik, Maret Maripuu, Silver Meikar, Marko Mihkelson, Tatjana Muravjova, Leino Mägi, Erki Nool, Mart Nutt, Liisa-Ly Pakosta, Kalle Palling, Keit Pentus, Jaanus Rahumägi, Mati Raidma, Urmas Reinsalu, Rain Rosimannus, Taavi Rõivas, Jaak Salumets, Erik Salumäe, Sven Sester, Imre Sooäär, Margus Tsahkna, Toomas Tõniste, Ken-Marti Vaher, Lauri Vahtre, Trivimi Velliste, Harri Õunapuu ja Margus Lepik, samuti nende toetajad Eestimaa Roheliste fraktsioonist: Valdur Laht-vee, Maret Merisaar ja Marek Strandberg; lisaks fraktsioonitu Tarmo Mänd.

NB! 63-aastaselt pensionile saamise poolt hääletajad

Pensioniea tõstmise eelnõu vastu hääletasid ja seisid praeguste töötajate huvide eest

ierakonnaga jätkub kaos

Reformierakond ette, kui oma (tulu)maksuvabade reedete TV-reklaamis lasi taluperel ilma püksata kaerajaani tantsida.

Eesti valitsus peab riigi allakäigu eest vastutama

Majanduslangus on tabanud ka teisi ennast üle laenanud riike: Läti, Island, Kreeka, Iirimaa. Sealsed ministrid on saanud ka vastutada ja valitsused on vahetunud.

Ainult Eestis inimesed ei protesteerinud hinnatõusude või palgakärbete vastu. Selle asemel laulame „Märkamisaja“ või „Ühtelaulmise“ taolistel üritustel. Majanduse masu ajal maha jahutanud valitsusliit püsib endiselt ametis, isegi vaatamata (käibe)maksude tõstmisele, eelarve kärpimisele, pensionifondide külmutamisele, rekordilisele töötusele ja vägevatele hinnatõusudele. Ja see valitsus mitte lihtsalt püsib, vaid leiab süüdimatult, et ta on õigustatud ka jätkama allakäigukursil.

6. märtsil saab Eesti valija kasutada alternatiivi Reformierakonna poliitikale – võimalust valimisedeliga öelda: „Aitab hinnatõusust, tühjadest lubadustest, madalatest pensionidest, tööpuudusest, vaesusest, välismaale tööle siirdumisest!“

REFORM TOOB KAOSE: Imre Soõäär (Ref) valimisplakat „Võid kindel olla“ Rahandusministeeriumi juures sobib kokku reklaamiga „Euro – meie raha“ ja etenduse „Kaos“ kuulutusega. Foto: Virgo Kruve

Ainult Eestis ei protesteerinud inimesed hinnatõusude või palgakärbete vastu. Selle asemel laulame „Märkamisaja“ või „Ühtelaulmise“ taolistel üritustel, ja samal ajal püsib masu ajal majandust veelgi enam maha jahutanud valitsusliit ametis.

ita pensioniea tõstmist

SILMAKIRJALIKKUSE TIPP: Telereklaamis lubab Ene Ergma pensioniea tõusu emapensioni kehtestamise kaudu. Tegelikult on IRL otsustanud, et „Sinu kindel võit“ on kohustus töötada 65. eluaastani.

Kas tõesti polnud oma sõnul pereväärtusi tähtsustavas IRL-is ühtegi ema, keda emapensioni reklaamima kutsuda? Kesknädal pakuks välja viie lapse ema Liisa-Ly Pakosta, kes asub IRL-i üldises nimekirjas millegipärast alles 17. kohal. Selline eluvõõrus tõestab, et erakonnas on võimu võtnud kunagised „meesäraostmatud“, kes endise isamaalase asemel eelistavad ikkagi respublikaanist tädi Enet.

Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja Rahvaliidu saadikud: Eldar Efendijev, Helle Kalda, Lembit Kaljuvee, Kalev Kallo, Valeri Korb, Kalev Kotkas, Peeter Kreitzberg, Tiit Kuusmik, Kalvi Kõva, Kalle Laanet, Lauri Laasi, Heimar Lenk, Inaru Luigas, Jaanus Marrandi, Sven Mikser, Eiki Nestor, Georg Pelisaar, Heljo Pikhof, Nelli Privalova, Nikolai Põdramägi, Jüri Ratas, Rein Ratas, Mailis Reps, Aivar Riisalu, Hannes Rumm, Indrek Saar, Arvo Sarapuu, Evelyn Sepp, Ain Seppik, Kadri Simson, Mark Soosaar, Olga Sõtnik, Jüri Tamm, Toivo Tootsen, Mai Treial, Ester Tuiksoo, Marika Tuus, Toomas Varek ja Villu Reiljan.

Ene Ergma puudus hääletamiselt!

Riigikogu spiker Ergma ise puudus pensioniea tõstmise otsustanud istungilt.

See muudab ta emapensioni eestkõnelejana veelgi vähem usutavaks, sest Isamaa ja Res Publica Liidus on püksid meeste jalas isegi siis, kui naine kannab pükse.

Lauri Leesi: Olen 20 aastat olnud Prantsusmaa mõjuagent

Väidetavalt liberaalsete väärtuste eest seisev Reformierakond on valitsenud Eestit pikki aastaid. Mõõdunud reedel toimunud Andmekaitse Inspektsiooni konverentsil jäi aga kõlama valus tõde sellest, kuidas meie kui üksikisikute vabadused on oma riigis aeglaselt hääbuva allika sarnaselt kokku kuivamas. Eestist on oravate juhtimisel saamas silmakirjatsejate ühiskond, kus sõnades luuakse üks maailm, kuid tegelik elu on paraku hoopis midagi muud.

INDREK VEISERIK
indrek@kesknadal.ee

Tegelikult elus muutuvad üha domineerivamaks kontrolli, järelevalve, pidev aruandlus selle liialdatud ja äärmuslikus tähenduses. Eesti inimestest on saanud alati „suure venna“ vaateväljale jäävad siblivad sipelgad. Hirm eksida absurdsete andmekaitset ja allikakaitset puudutavate seaduste jm reeglite vastu on võtnud ilmselt paljudel üksikisikutel vähemaks initsiatiivikust ja julgust ühiskonda omalt poolt muuta või parandada. Eestimaa on kui õunapuu, mis on innukate ametnike poolt üksikisikute vabadust vähendavate seaduste kaudu halastamatult ära kärbitud. On ju selge, et kui terveid oksa maha saetakse, pole puu varsti enam suuteline vilja kandma. Eestlased usaldavad pimesi oma riigijuhte, olles isegi uhked oma alandlikkuse üle, tegelikult mõistmata pingeid, mis saavad neile osaks kõike kontrollida tahtvalt riigivalitsuselt lähema nelja aasta jooksul.

Kool ei tohi olla vangla

„Olen 20 aastat olnud Prantsusmaa mõjuagent,“ tunnistas Tallinna Prantsuse Lütseumi direktor Lauri Leesi avameelselt oma ettekande alguses, mispeale terve saalitäis südamest naerma puhkes. Siinkirjutaja arvates on ikka tore, et Eestis ilmub huumoriajaleht Postimees ja tegutseb usin fantaasiaküllane ajakirjanik Tuuli Koch, kes innustavad avaliku elu tegelasi oma salapatte üles tunnistama! Pärast „üleloendust“ tõsinedes tundis Leesi muret, et Anu Saagimi, Ženja Fokini jt taoliste tegelaste mõju meie ühiskonnas on väga suur. Ta meenutas, kuidas kaks aastat tagasi pärast „Jevgeni Onegini“ esietendust ilmus Kroonikas lugu, milles oli Leesi külastusest kõik, kuni tühistest detailideni, välja toodud.

„Kas see mind häiris?“ küsis Leesi. „Ega see rõõmu ei valmistanud, aga elada saab,“ sõnas ta.

Leesi arvates pole õigust nuhkida ka õpilaste järele, kellele peab jääma oma privaatsus.

Tema sõnul on koolil loomulikult tarvis ka lapsevanematest mingit ülevaadet omada. Näiteks: kus laps elab ja millisest kodus ta tuleb. Kuna 2/3 oma õpilaseelust on lapsed seotud kooliga, tuleb Leesi sõnul teada õpilaste probleeme.

Prantsuse Lütseumis ei ole kaameraid ega e-kooli, mille kaudu oleks võimalik teada, kas laps tuli kooli, mis hind ta sai, mis ta tegi jne. See informatsioon jõuab operatiivselt lapsevanemani. Leesi arvates aga lapsevanemad ei peagi alati teadma liiga palju infot. Ta tõi näite, kus kahel lapsel tekib koolis omavaheline konflikt. See info jõuab lastevanemateni, kes seejärel kiirustavad kooli. Selleks ajaks on aga lapsed juba ära leppinud ning vanemad võivad kooli jõudes hoopis ise kaklema minna.

„Kool ei peaks olema vangla,“ ütles Leesi. Tema sõnul on see alandav, kui kellegi järele nuhitakse. „Kool on ikkagi teadmiste saamise koht ja arenemine toimub läbi õppeainete,“ ütles ta.

Soonvald väänab tõde

Konverentsil pidasid ettekande ka Kanal 2 tegevdirktor Urmas Oru, kolumnist Barbi Pilvre, Liisa Pakosta Lastevanemate Liidust, Maris Juha Andmekaitse Inspektsioonist. Delfi peatoimetaja Urmo Soonvald väitis oma ettekandes, justkui munitsipaalmeedia ei olevatki ajakirjandus. Pärast seda väidet alustasid minust eespool olevas reas istunud proudad ilma lõplikule selgusele jõudmata elavat diskussiooni selle üle, kas ajaleht Pealinn ikka on ajakirjandus või mitte. Soonvaldi loogika alusel võiks ju ka väita, et poliitika, mida ajavad Rahvaliid, Keskerakond ja sotsid, ei olegi poliitika. Aga võib-olla need, kes valivad nimetatud erakondade poolt, polegi Soonvaldi arvates need õiged inimesed? Kohati lapsikut tõeväänamist harrastavad Soonvald ning teda toetavad parempoolsed poliitikud võivad muutuda oma säärase väidetega lõpuks ise inimeste silmis ebausaldusväärseteks.

Leesi

Reet Kudu: Kommentaar esinemisele Flaami PEN-klubis

1991. aastal lootsime kõik koos, et oleme vabad vales ja sovjetlikkusest. Tänavuseks juubeliks on venekeelne elanikkond muudetud muulasteks ja paljud endised tippkollaboratsioonistid on suutnud andestada ainult iseendale, mitte aga parteitutele võõrtöölisele, kes toodi Nõukogude Eesti vabrikutesse just siis, kui nemad ise olid okupatsioonivõim.

Seega edendasid nad ise võõrtööliste kaudu oma sovjetkarjääri ehk meelitasid venelased Nõukogude Eestisse lõksu. Lõks langes kinni hetkel, kui venelastelt nõuti kodakondsuse taotlemist just nimelt põhjendusega, et Eesti oli okupeeritud. Miks ei nõutud seda aga otsestelt okupeerimise kaasosalistelt ehk eesti tippkollaboratsioonidelt? Just selles seisnes ebainimlikkus, et okupatsioonivõim kogu raskus veeretati süüdlaselt süütutele.

Jah, just seepärast on venelased nii solvunud, mitte seepärast, et nad peavad eesti keelt õppima. Paljud oskasid eesti keelt juba murranguhetkel, paljud olid Venemaalt Eestisse peitu pugunud dissidentid, aga see ei päästnud neid sõimunimest "okupant", mille kasutamine on muutunud 20 aastaga tavaliseks, kusjuures kõik julgevad sõimata parteituid venelasi, aga keegi ei julge nimetada Nõukogude Eesti okupatsioonivõimudeks tõelisi kollaborante, isegi mitte Andrus Ansipit, kuigi Ansipi nimega seostub ülikoolikolleeži Jüri Kuke dissidentluses süüdi mõistmine ja ülikoolist vallandamine, kusjuures Jüri Kukk hiljem koonduslaagris tapeti.

Kes on kogu oma elulooga okupatsioonivõimudele rohkem kaasa aidanud, kas tõesti parteituid vene võõrtöölised või niisugused tippkollaborandid?

Just nimelt nemad ise olid sovjetvõim, mitte võõrkeelsed töölised, kes tookord Nõukogude Eestisse tulles veel eestlaste vabameelset ja sallivust imetlesid. See ongi marurahvuslus, kui kaitsta tohib küll eestlasest parteitögelinskit, kes seotud isegi kolleeg Jüri Kuke hukkamõistmisega, aga mitte neid venelasi, kes olid nõukogude võimu toetamises süüdi sama vähe, kui oli kord Jüri Kukk.

Paljud endised kommunistid, kes siiralt uskusid prantsuse hüüdlauseid vabadusest, võrdsusest ja vendlusest, püüavad praegu totalitaarse riigi võimuparteisse kuulumist heaks teha tõeliste heategudega, kuid marurahvuslikud tegelinskid aga vastupidi: püüavad oma kunagisi tegusid rahva mälestust kustutada kogu okupatsioonivõimude parteitute muulaste kaela veeretades. Jah, Eesti Vabariik okupeeriti ja meil oli pikka aega nõukogude okupatsioonivalitsus. Prantsusmaa karistas väga karmilt just prantsuse kollaborante, kes saksa okupatsioonivõimudega otseselt koostööd tegid ja võimuparteis olid.

Eestis pole karistatud neist mitte ühtegi, mitte ükski keskkomiteede aparatšik ega marksismipropagandist ei pidanud Eesti Vabariigi kodakondsuse saamiseks tegema keerulisi eksameid ja nad võivad teha vabalt karjääri nii meie Riigikogus kui ka Euroopa Parlamendis jm üleeuroopalistes võimustruktuurides. Sõna "okupatsioon" seostati meedia ja keelesaaduse abil ainult venelastega ja eesti keele omandamisega, kuigi parteituid võõrtöölised ja sovjetvõimu eest ääremaale põgenenud venejuudi intelligendid olid pigem ise nõukogude võimu ohvrid kui tegelik okupatsioonivõim.

Loomulikult peaksid venelased eesti keele ära õppima, aga oli üpris alatu seostada meie armas emakeel kodakondsuse taotlemisega, muutes seega riigikeele poliitilise "musta äri" objektiks. Paljud umbkeelsed venelased said kodakondsuse lihtsalt osta ning kannatajaks pooleks jäid okupatsioonis täiesti süütu ja parteituid võõrtöölised, kes endale ammu Eestis kodu loonud ja kelle lapsed siin sündinud. Kannatajaks ka seepärast, et mitmed suured vabrikud ja tehased murranguajal suleti. Seega kaotasid nad korrakaas kodakondsuse kui ka töö ja neil polnud mingit võimalust maksta keelekursuste eest. Aeg oli niigi keeruline, aga muulased muudeti "muulasteks" seadustega, mida ma pean kuritegelikult salakavalateks ja kogu meie rahvale ohtlikeks, sest okupatsiooniaja eest pole vastutanud ükski tegelik nõukogude tippkollaboratsioonist, vaid üksnes parteituid

venelased. Seega pole vastutanud tegelikud süüdlased, vaid hoopis süütu.

Siim Kallas ei väsi kordamast, et tänab saatust, kui hästi ta elas nõukogude ajal ja veel paremini praegu. Kui eesti rahvas on suutnud andestada kõigile tippkollaboratsioonistidele, kes nautisid luksust nii Moskva ajal kui ka praegu Brüsselis, siis võiks ometi kord andestada ka venelastele ja anda kodakondsus automaatselt kõigile neile, kes juba 20 aastat Eesti Vabariigile truud olnud, ja teha seda ilma igasuguste keeleksamiteta. Sest ka see fakt on kõigile teada, et eesti ja vene vähemus suhtleb omavahel üha vähem, hoolimata kõigist integratsioonirahadest, sest igaüks, kes püüab kirjeldada tegelikke põhjusi, mis on eestlaste ja venelaste hirmunud vaikimise põhjuseks, valatakse üle samasuguse uskumatu laimuporiga nagu ka mind. Venelaste mõtetu alandamise lugusid on tuhandeid, neid võib kuulda nii televisiooni huumorisaadetest kui ka lugeda lehtedest. Ja seepärast pole imestada, et ühes Eesti Vabariigi muusikakoolis korraldati veel paar aastat tagasi avalik üritus, mille teemaks oli "Miks kõik venelased on idioodid?". Rahvusvaheliselt tuntud helilooja kartis aga minuga sel teemal rääkida, kuigi ta poeg sai pärast seda üritust närvivapustuse ega usalda enam kunagi eestlast. Seega pole imestada, et venelased vaikivad ja vastavad kõigile küsimustele: probleemi ei ole! Samalaadseid probleeme on aga olnud väga paljudel. Ka mu Antwerpenis esitatud romaanikatkend kõneles just sellest hirmust ja kisendavast vaikimisest.

Kahjuks esitas "Õhtuleht" täiesti moonutatud ja valesid seiku,

mis põhjustasid kommentaaride vihalaviini. Aga mitte keegi ei süüdistata ajakirjanikke, kes ei märganud isegi seda, et keeletrahvide puhul oli juttu Lätist ja keegi ei rääkinud venelaste deporteerimisest. Juttu oli ebaõiglustest ja tippkollaborantide karistamusest.

Ajakirjanik ei maininud, et Belgias oli juttu kõigist kolmest Balti liiduvabariigist. Teatavasti said kõik Nõukogude Leedu kodanikud iseseisvuse taastamisel ka Leedu Vabariigi passid, Eestis ja Lätis mitte. Järelikult pole tegemist "ajaloolise paratamatusega", nagu püütakse meile kõigile juba 20 aastat tõestada, vaid marurahvuslusega, sest tegelikult okupatsioonivõimude toetajatel ei võetud kodakondsust ära, nagu oleks olnud loogiline, kui kuulutati välja Eesti Vabariigi okupeerimine ja taasiseisvumine, aga kodakondsuse saamist ei otsustanud mitte tegelik koostöö okupatsioonivõimudega.

Kõik Nõukogude Eesti venekeelsed elanikud muudeti paugupealt migrantideks. Kui kõigilt neilt türgi võõrtööliselt, kes juba ammu Saksamaal elavad, äkki kodakondsus ära võtta, siis vaevalt nad vaikiksid nii, nagu sovjetkorraga allutatud ja hirmutatud Nõukogude Eesti kodanikud, kes äkki kodakondsusetä jäid. Loomulikult oleks neile pidanud jätma võimaluse kodakondsusest loobuda ja Venemaale tagasi kolida, aga mitte sundima neid maksma majanduslikult niigi raskel ajal keeleeksami eest. Pealegi teavad kõik venelased, kuidas keeleksamid muudeti sageli nii keeruliseks, et neid oli võimatu teha, kui ikka eksamineerija tõemeeli iga vene võõrtöölisele okupandiks pidas.

Õiglane ja inimlik oleks olnud nullkodakondsus nagu Leedus.

Ma ei rääkinud niisiis Antwerpenis venelaste deporteerimisest,

nagu väitis Õhtulehe ajakirjanik, vaid inimlikust halastusest ja andestamisest süütutele, sest süüdlased on endale ise andestanud. "Õhtulehe" autor tunnistas, et ei saanud flaami keelest aru. Aga Delfi kommentaaride vihalaviini põhjustas suuresti otsene vale, et me olevat rääkinud Antwerpenis Eesti Vabariigi keeletrahvidest. Kohtumise korraldaja Maarten Tengbergen rääkis hoopis Läti Vabariigi oludest, sest ta abikaasa on Riist Belgiasse kolinud kodakondsusetu venelanna, kes Läti venelaste eluga hästi kursis. See kunstnik inspireeris suuresti ka minu romaanikatkendit, mis ette loeti ja mis anti kõigile nii flaami kui ka eesti keeles, aga mille sisu "Õhtulehe" ajakirjanik ei suvatsenud üldse meenutada. Mu esinemine algas niisiis hoopis kirjandusliku katkendiga, mille Kesknädal lubas koos minu sinise kommentaariga avaldada – et oleks selge, millest tegelikult Antwerpenis juttu oli.

Toimetusele: Reet Kudu novell ilmub 9. veebruari Kesknädalas.

Nikolai Starikov: lagunemine re...

24. jaanuaril kohtus Tallinnas meediaklubis „Impressum“ rahvaga vene publitsist, ajaloolane ja majandusteadlane Nikolai Starikov. Starikov on pärit Peterburist. 1992. aastal lõpetas ta seal Tehnika- ja Majandusinstituudi. Innustus ajalooajaloo. Õppis hulk aastaid tundma Venemaa poliitilise ja ajaloolise kujunemise seaduspärasusi, Vene riiki puudutanud katastroofide ja kataklüsmide varjatud tõukejõude. Hakkas raamatuid kirjutama. Ta on üheksa põneva raamatu autor, esitades neis särkevaid ajalooafakte, millest paljusid pole kunagi varem avalikustatud. Mida kujutas endast 1917. aasta oktoobris toimunud riigipööre ja kes selle taga seisis? Miks oli bolševikele tarvis Eesti iseseisvust? Miks Hitler ei suutnud tõusta üle-euroopaliseks füüreriks? Nende ja muudegi teravate küsimuste üle vestlesin Nikolai Starikoviga meie kohtumisel Tallinnas paar nädalat tagasi.

Teil on ajalooõnnustuste suhtes isikupärane positsioon. Samu seisukohti on teisedki kobamisi avaldanud, kuid need häälled on nn ametlike versioonide kõrval kuulmata jäänud. Kuid olete ju majandusmees - kas ajalugu on teile vaid hobi? Jah, see on mu suurim huvi ja väljendub niisuguste raamatute kirjutamises, kus jutt ei käi ainult ajaloo, vaid ka majandusest ja finantsidest, mis ju kõik on omavahel seotud. Selle nähtuse kirjeldamiseks sobib termin *geopolitiika*; sinna kuuluvad riigi geograafiline asukoht, tema majandus ja poliitika.

Alustuseks ehk määratle oma seisukohad paari ajaloolise isiku kohta. Kes oli Stalin?

Stalin oli üks Venemaa ajaloo suurkujusid. Inimene, kes päästis riigi pöördumatust hukust, kuhu seda tõukas välisluuretega tihedalt seotud Lenin kaardivägi. Stalin suutis ülimalt keerulises situatsioonis tagada Nõukogude armeele võidu inimkonna hirmsaimas sõjas ning taastas pärast sõja lõppu riigi majanduse ja infrastruktuuri lühima võimaliku ajaga.

Meil Eestis (ja mitte ainult siin) ollakse seisukohal, et Stalin oli inimkonna ajaloos suurimaid monstrumeid, kes jättis endast maha laibahunnikud ning mõõtmatu koguse nii inimeste kui ka tervete rahvaste lõhutud saatusi.

Ajalugu kirjutavad alati võitjad. See on fakt. Kui Teise maailmasõja oleks võitnud Hitler, oleks Nürnbergi tribunaalis kohut mõistetud Winston Churchilli kui ameeriklaste lennuväe koordinaatori üle, kes lasi pommitada Saksamaa linnu, põhjustades tuhandeid süütuid ohvrid.

Kui mitte rääkida praegu Gulagist, siis kuidas suhtuda Balti riikides jm Nõukogude Liidu regioonides (Kaukaasia, Krimm) toimunud küüditamistesse?

Iga tegevust tuleb vaadelda konkreetses kontekstis. Nõukogude Liidus toimusid deporteerimised eelkõige seoses sõjaseisukorraga.

1942. aastal küüditati kalmõkid hetkel, mil Wehrmacht väejuhatas valmistas ette mitmesajast etnilisest kalmõkist diversioonigrupi, mida plaaniti heita Nõukogude tagalasse ajal, mil sakslased tungisid Stalingradi peale. Kalmõkid pidid Nõukogude tagalasse oma rahvuskaslaste toel korraldama mässu ning see pidi mürda Nõukogude vägede vastupanu. Nõukogude väejuhatas võttis vastu otsuse mitte jätta diversantidele võimalikku tuge. Seda tehti julmalt ja räpakalt, aga ei tohi unustada, et käis sõda. Analoogiliselt käitus USA, kus kohe pärast jaapanlaste kallaletungi interneriti etnilistest jaapanlastest USA kodanikud koonduslaagritesse, kus need sõja lõpuni istusid ja töötasid. Ei vahistatud mitte Ameerikas elavaid Jaapani kodanikke, vaid Ameerika kodanikke, kel lihtsalt on vähe teisem silmakuju.

Sama tehti Kaukaasias jm. Kõik selletaolised sündmused saavad arusaadavaks, kui vaadelda neid kindlas kontekstis. Sellest on valus rääkida, kuid see oli ka kole sõda.

Kuid Baltikumist küüditati juba enne sõja algust ning ka pärast sõda.

1941. aasta juuniks muutus Saksamaa ja Nõukogude Liidu sõjaline konflikt mõõdapääsmatuks ning NKVD andmeil valmistati tagalasse ette reaalselt vastuhakku, et nõrgestada Punaarmee ja tagada sakslastele vaba liikumine Baltikumis. Nüüd aga sõjajärgsest küüditamisest. See, et eestlased võitlesid SS-diviisil, on ajalooline fakt. Kuidas sai Nõukogude Liit käituda nendega, kes tema vastu sõdisid? Kas arvate, et Euroopa riikides ei karistatud Saksa poolel võidelnuid?

Prigov: „1999. aastal oli Vene Föderatsiooni peaaegsus, tänaseks on see päevakorrast maas.“

Loomulikult hästi! Teisalt tõstavad meie geopoliitilised vastased esile neid juhte, kel on õnnestunud neile jõudsalt vastu seista. Just seepärast ei kannata nad Stalinit, samas aga suhtutakse imelikul kombel päris hästi Leninisse, kuigi temagi oli valelik ja haige diktaator. Kui meil on vastane, tuleb vaadata, kuidas ta suhtub meie juhtidesse. Keda Lääs armastab? Gorbatšovi! Mida see mees tegi? Lõhkus riigi, mis talle usaldati. Keda Lääs ei armasta? Putinit, kes ei lõhknud talle usaldatud riiki.

Tänaseks on Vene Föderatsiooni lagunemise küsimus päevakorrast maas. 1999. aastal oli see aga reaalselt olemas. ...

2001. aasta september. Ameerikas kukuvad kokku kaksiktornid. Iga mõtleval inimesel kahtlustab, et need ei saanud kokku vajuda vaid kokkupõrkest lennukiga. Oli ilmne, et plahvatuste taga olid Ameerika eriteenistused ja Bushi administratsioon, et initsieerida nn terrorismivastast võitlust, tungida Afganistani ning minna ründama Iraaki.

1999. aasta septembris hävivad Moskvas kaks elumaja. Kurjad keeled rääkisid, et nende plahvatuste taga oli tunda Vene eriteenistuste ning Putini administratsiooni kätt, et saada ettekääne tšetšeenidega arveid õiendada. Plahvatuste tagant paistis tõesti eriteenistuste käsi, kuid hoopiski mitte Vene eriteenistuste oma. Tol ajal oli Venemaa otseku läbikäiguhoo. Oli käivitatud Vene Föderatsiooni lagunemise protsess. Bassajevi banded olid tunginud Dagestani ning protsessi pidi saatma ühiskonna üldine demoraliseerimine. Tšetšeeniasse tungimiseks polnud Vene valitsusel sellist aktsiooni vaja, kuna Bassajevi mitmetuhande

armee oli juba Dagestani tunginud. Miks peavad olema veel mingid põhjused toetamiseks, et Venemaale tungiti kallale? Majade õhkimisel polnud Vene administratsiooni seisukohalt mingit mõtet, olukorra destabiliseerimise seisukohalt aga küll.

...

Lõpetuseks tahaks tulla meie kahe riigi ajaloo ühe valusa sündmuse juurde, mis on seotud Eesti Vabariigi ja Nõukogude Venemaa loomisega aastatel 1918-1920, kui toimus Vabadussõda Punaarmee ja alles loodava Eesti vahel. Kõrvuti noore Eesti Vabariigi armee mobiliseeritud koolipoistega võitlesid tõelised profid – Vene valgekaartliku Loodearmee sõjamehed. Eestlased koos Loodearmee paitsid bolševikud Peterburi alla. Edasi teame, et 2. veebruaril 1920 kirjutati Nõukogude Venemaaga alla Tartu rahuleping. Mis sai aga Loodearmeed?

Esiteks, Eesti Vabariigi iseseisvus kuulutati välja 1918. aasta 24. veebruaril, praktiliselt Saksa armee protektoraaži all. Pärast Saksamaa kapituleerumist 1918. aasta novembris ei taastanud aga Antant millegipärast Venemaa territoriaalset terviklikkust, vaid tunnustas kõiki Vene impeeriumist eraldunud väikeriiki.

Kui Punakaart Eestisse tungis, liitusid Eesti Vabariigi vastloodud diviisidega ka Eestis baseerunud Judenitši Loodearmee valgekaartlased. 1919. aasta sügisel toimus Vene Loodearmee ja Eesti vägede ühistrünnak Peterburile. Pealetungi toetas merelt Inglise laevastik. Siis baseerus Eesti Vabariigi iseseisvus eranditult välisriikide, eelkõige Suurbritannia, tunnustusel. Faktiliselt määras just Suurbritannia Eesti vägede tegevuse.

Venemaa oli Suurbritannia geopoliitiline vastane, ja Eesti vägede edasine tegevus saab väga selgeks, kui võtta aluseks, et inglased polnud hoopiski huvitatud Loodearmee võidust ja Peterburi äravõtmisest, mis oleks mürdnud punaste selgroo, vaid just bolševike võidust. Kui bolševistliku Kroonlinna saatus rippus juuksekarva otsas, lahkus Inglise laevastik, bolševikud viisid kohe oma laevad reidile ja andsid Loodearmee pihta otsesihimisega võimsa löögi. Kolm päeva ei võtnud inglased mitte midagi ette, justkui oodates, mil valgetelt võetakse ära strateegiliselt ülitahtsad fordid, ja päev pärast seda uputasid ühe bolševike laeva. Samal ajal hakkasid Eesti

diviisid ilma ette hoiatamata tagasi tõmbuma, paljastades Loodearmee tiivad. Ka valged olid sunnitud tagasi tõmbuma. Valged dislotseerusid ümber ja kogusid ennast. Mõne aja pärast soovitasid, lausa tõukasid, inglased Judenitši armee uuele rünnakule, millest võtsid osa ka Eesti diviisid. Ühiselt jõuti Peterburi alla, kuid otsustaval momendil loobusid Inglise tankid rünnakule minemast, laevad lahkusid ja Eesti diviisid tõmbusid jälle tagasi.

Sellest hetkest algas Loodearmee krahhi. Kaitsetuks jäetud tiivale maabus bolševistlike madruste dessant, punaste laevastik võttis taas reidil koha sisse ning külvas Judenitši väe mürskudega üle – Loodearmee sunniti taganema.

Judenitši jõud tõmbusid tagasi, et võtta Eestis taas oma positsioonid sisse. Kogu see vägi (u. 18 000 inimest), kelle seas olid ka ohvitseride pered, kogunes Eesti piiri taha. Eestisse neid aga ei lastud. Inimesed jäid novembris lageda taeva alla, ära külmus hulk naisi ja lapsi.

Samal ajal käisid inglased bolševikega salajasel läbirääkimised, kus otsustati, et bolševikud kirjutavad Eestiga alla rahulepingu, annavad Eestile 15 miljonit kuldrubla kontributsiooniks, inglased aga omalt poolt lubasid, et eestlased likvideerivad Loodearmee.

Valged lootsid, et läbirääkimisi bolševikega ei hakata nende selja taga pidama, et Eesti laseb nad oma territooriumile ja et siis otsustatakse, mida edasi teha.

Eesti käitus teisiti. Kõigepealt ei lubatud Loodearmeed Eesti territooriumile, mille tagajärjel suur hulk inimesi hukkus, siis kästi neil relvad ära anda, ja alles seejärel lubati nad Eestisse, kus paigutati Narvas loodud koonduslaagrisse. Seal ei olnud korralikku toitu, elamistingimusi ega riietust. Samas seisid Narva jaamas kaks ešeloni Loodearmee varadega, mille Eesti armee ülemjuhataja Laidoner kuulutas rekvireerituks. Teiste sõnadega, ära võeti kõik see, mis võis päästa tuhandeid elusid. Mind võib süüdistada, et mõtlesin selle kokkuleppe bolševikega välja, kuid vaatame õige kuupäevi.

Sündmused Loodearmeeda Eesti piiril ja Narvas toimusid 1919. aasta novembris, rahuleping Nõukogude Venemaaga kirjutati alla alles 1920. aasta veebruaris. Kas tõesti usaldasid Eesti riigijuhid niivõrd bolševikke, et otsustasid relvad ära võtta ja hävitada inimesed, kes vaid mõni aeg tagasi võitlesid nendega koos nondesamad bolševike vastu? Eestlased pidid ikka väga kindlad olema, et Punaarmee ei alusta

uut rünnakut ja et Loodearmee abi enam ei vajata. Pidi eksisteerima hoopis võimsam jõud, kes tagas, et bolševikud jäävad piiri taha. On ju fakt, et kõigepealt hävitati Loodearmee ja alles peale seda sõlmiti Tartu rahu.

Edasine on eriti kole ja küüniline. Ilma toidu ja ravimiteta puhkes külmas tehasehoones tüüfuse epideemia. Eesti võimud ei osutanud mingit abi seni, kuni epideemia ei väljunud barakkidest ega ohustanud linna. Alles siis, kui oht suurenes, hakati üht-teist ette võtma.

Kokkuvõttes suri tuhandeid inimesi. 1920. aasta märtsi algul otsustas Eesti valitsus, et inimesed, kel pole kindlat töökohta, saadetakse sunniviisilistele metsatöödele. Ja, oh ime, nende töödele nõutakse just nii palju inimesi, kui oli Loodearmeeda järele jäänud. Sunnitöö oli vaja toita tööd teinud. Paraku inimesed, kes olid näljast nõrkemas ja kellest tüüfus oli viimased mahlad välja imenud, ei osanud ega suutnud metsatööd teha.

Osa ellujäänud venelastest leidis lõpuks võimaluse ära sõita, osa jäi, elades üle hulga alandusi. Näiteks elamisloa saamiseks oli vaja maksta küllalt suur summa raha, kuuluures loa andmisest keeldumisel raha ei tagastatud. Eesti ei andnud Vene valgetele kodakondsust ega tunnustanud nende ülikooli-diplomeid, mis olid ühtsed kogu Vene impeeriumis.

Samas ei saa alahinnata inglase rolli, sest juba 1920. aasta veebruaris, kui Judenitš nägi, mida inimestega tüüfusebarakkides tehti, palus ta inglasi, et need annaksid laeva ja viiksid tema väe Krimmi Wrangeli juurde. Ingliseid nõustusid, kuid tahtsid selle eest 800 tuhat naela, mida Judenitšil ei olnud. Inimesed jäidki edasi surema.

Liitlased mängisid punastele ette ka Wrangeli. Juba 1920. aasta jaanuaris, kui inglased keeldusid Wrangeli armeed varustamast ning prantslased keeldusid neile ükskõik mida müümast, mõjutasid nad Wrangelit bolševikele alistuma. Hiljem, „tänu“ liitlaste ja poolakate kokkumängule bolševikega, hävitati Wrangeli armee lõplikult.

Siin ei olnud mingeid erilisi asjaolusid, vaid elementaarsed poliitilised intriigid. Eestis saadeti korda kuritegu inimeste vastu, kes eestlaste kõrval võitlesid bolševikega, – vene aadlikest ohvitseride ning lihtsate vene sõdurite ning nende perede vastu. See ammune lugu oli vaid üks kuritegu paljudest...

Intervjuu huvitavat täisversiooni loe: www.kesknadal.ee

Loomulikult karistati. Pealegi imbusid tol ajal intensiivselt sisse välisluured – just Balti riikidesse, kus oli selleks viljakas pinnas.

Kus võitlesid naised, lapsed ja vanurid, kes küüditusvagnitesse aeti?

Tegemist oli situatsiooniga, kus ainuõigete otsuste vastuvõtmine on täiesti võimatu. Loomulikult kaasnes kõige ka sõjajärgne kibestumine: 27 miljonit hukkunut ja värsked mälestused SS-vormis baltlastest, kes tegid jubedusi Nõukogude Liidu erinevates piirkondades.

Teine isik, kelle kohta soovime teie hinnangut, on meie kaasaegne, Vladimir Putin. Meil on levinud arvamus, et Putin on umbes sama kohutav kui Stalin. Siis küsin vastu: kui palju eestlasi koos naiste ja lastega on Putin deporteerinud? Ajalooline fakt on, et Stalin oli osaline tuhandete eestlaste küüditamises ja paljude hukus. Kui paljude süütute eestlaste hukus on süüdi Putin? Süüdistusi võib esitada ikka vaid tegude järgi, mitte aga nägu-meeldib-ei-meeldi põhjal.

Kui nüüd tõsiselt rääkida, siis kes on teie meelest Vladimir Putin - peale selle, et ta on Venemaa eelmine president ja praegune

peaminister?

Putin asus riiki juhtima 1999. aastal, ajal, mil Bassajevi bande tungis Dagestani ja kui oli alanud Vene Föderatsiooni lagunemise protsess sama stsenaariumi järgi nagu lagunes Nõukogude Liit. Erinevad separatistlikud liikumised pidid ärgitama peaaeglikult islamiusulisi regioone Vene Föderatsiooni jurisdiktsiooni alt väljuma.

See ei läinud läbi. Bassajevi bande hävitati, ja Vene Föderatsiooni huku asemel algas teine Tšetšeenia sõda, mille käigus separatistlikud üksused likvideeriti. Nii päästis riigijuht riigi hukust. Ajalool pole tingivat kõneviisi. Elame ühes reaalsuses. Kui oleks läinud teisiti, elaksime praegu teises reaalsuses. Siiani käiks kodusõda, kus sõltumatu Tatarimaa ja sõltumatu Baškiiria vahel peetaks verist vaidlust piiriküsimuste üle, selle üle, milline regioon peaks millisele sõltumatule vabariigile kuuluma. Oleksid sõltumatu Siberi Vabariik, sõltumatu Uurali Vabariik... Tingimused selliseks arenguks olid olemas. Kõik on tasapisi viimase 10 aasta jooksul muutunud. Peaasi, et summutati sõjaliste konfliktide eskaleerumine, mis oleks üle kasvanud kodusõjaks. Kuidas on võimalik suhtuda riigitegelasse, kes ei lasknud kodusõjal puhkeda?

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Kuidas poliitkähmlust alustati

Valimiskampaania pidanuks algama kusagil jaanuaris, kuid esimene kogupauk kõigest torudest lajatas juba enne jõule. Võiks ju tegijaid mõista: kuidas sa ikka hakkad vastaspoolt materdama oma pealinna Euroopa kultuuripealinnaks kuulutamise tseremooniaste paistel... Piinlik ju! Ka jõulurahu segab kähmlusse astumast. Nii saigi hakatus veel ettepoole nihutatud. Neljapäev, 16. detsember tunduski päris optimaalne aeg olevat. Südaööl riputas Postimees netilehekülje üles, ja ennäe! kommenteeri jaile-vaesekestele ei antud tol ööl isegi unaeaga -- 200 meest (naist) olid stardivalvel ja kiirusega mitu meili sekundis sõõtsid rünnakule (paha Savisaare vastu!). Sama päeva õhtuks olid "rünnakrühmlased" end nii tühjaks ammendanud, et nagu polnudki enam millestki rääkida. Vaid järelkajana kostis, et kes ikka ja mis ikka ja kus ikka ja milleks ikka ja ... Lõpuks jäi mulje, et Tuuli Koch ise ongi Keskerakonna salaagent, keda kasutati omaenda väljamõeldud kompra lekitamiseks iseenda vastu ... Kavalasti tehtud! Samas aga tundub, et juba siis, vist novembris, kui Ansip ametlikult teavitas üldsust, et Keskerakonna esimehega (just vaid esimehega!) koostööd pärast valimisi tegema ei hakka, ta juba teadis, et selline Savisaare-vastane kompra on valmimas.

Udo Knaps
Märjamaa
Rapla maakond

Solvaja palugu vabandust

Miks ilmtingimata peab teist inimest mõnitama? Oma maailmavaadet saab edastada täiesti viisakas keeles, ei pea laskuma uulitsapoisi tasemele.

Ka president Ilves on mõnikord kasutanud solvavaid ja ülekohtuseid väljendeid. Näiteks hiljuti lugesin lehest, kuidas ta nimetas Eesti olümpiavõitjaid inimlike objektideks. Rahva poolt armastatud ja austatud inimesi niimoodi solvata – viisakuse piiridesse see küll ei mahu.

Parteide rahastamine on teema, mis on juba 20 aastat ajakirjanikele leiba andnud. Kõik need aastad on ajalehed teatanud, et parteid saavad raha välismaalt, eriti Ameerika Ühendriikidest. Sellest faktist pole mingisugust saladust tehtud. Nüüd äkki kuulutab president Ilves: see on seadusevastane! Ilmselt ikkagi ei ole. Kõlab päris toredalt, et Mart Laar on USA mõjuagent. Paraku ei piisa selle tööga nentimisest, et poliitikas midagi muutuks.

Eevi Geidik, Assamalla, Lääne-Virumaa

Terane mõtteke

ERR = Eesti Reformierakonna Ringhääling

Riigist ja energeetikast

Kübeke Postimehe kommentaariumist

parteitu 26.01.2011 23:17

Enne kui otsustad anda hääle Reformierakonnale, MÖTLE!, et Eesti on juba üle läinud üheparteilisele valitsemisele. Seda võimu, mida Andrus Ansip ei saavutanud EKPs – EKP peasekretär [EKP-s oli kõrgeim ametikoht küll kõigest Keskkomitee esimene sekretär – Toim.], selle on andnud talle nüüd Eesti Vabariigi kodanikud. [---]

Nende valimiste kõige olulisem küsimus on energeetika. Kes, kuhu, kelle maadele ja kellega koos hakkab ehitama, kes kaevandama, kes uraani müüma, kes on töövõtja, kes saab raha ja kes saab taastuv-energeetika toetused.

Kui valid kedagi Reformierakonnast, siis riigile jäävad ainult elektriliinid ja gaasitrassid, aga energiat müüvad Reformierakonna sponsorid vabaturu hindadega.

Vaata, kes juhivad Eestis õigusorganeid, panku, energeetikat, sadamaid, raudteed ja kultuuri, isegi rahvusringhäälingut, ning esindavad meie ettevõtjaid mujal maailmas.

[Järgneb loetelu, milles parteilise kuuluvuse põhjal iseloomustatakse 16 persooni. – Toim.]

Reformierakonnal salajased mõjuagendid

Kõikjal korrutatase, et keskerakondlased korraldavad oma valimiskampaaniat riigi ja selle pealinna rahadega. Aga mida reformikad teevad?

Tapa valla ajalehes "Sõnumed" nr. 1/375 (21.01.2011) on lk. 7 rubriigis "Kuhu minna" kirjas: „18. veebr. kell 10-12.30 Tapa kultuurikojas silmabuss. Tasuta silmakontroll, sooduskupong prillide soetamiseks. Toote järjekorras võimalus vestelda Reformierakonna riigikogu kandidaatidega.“ Reformi kandidaat on siin sotsiaalminister Pevkur ise. Seega koos silmakontrolliga saad pimestatuna kaasa Reformi mõjuagendi!

T.V. Tapa

LOOTUSEPRILLID: Noort põlvkonda drillitakse nägema Eesti elu positivistlikus värvis ja valguses. Foto internetist

Lisa Sinagi oma peotäis soola

Keskerakonna varemetele, too oksakesi ketser Savisaare tuleriidale!.. Pimeda keskaja vääriiselt sõimab vaat et eneserahuldust saades memmeke riigiraadio sissehelistamisaates Keskerakonda ja selle juhti. Aarne Rannamäe koos valitud seltskonnaga välistab ERR-is oma firmasaaetes Keskerakonna kui ainsa mõeldava opositsioonipartei, sest: see polevatki mingi normaalne partei! „Foorumi“ jutlejad noogutavad päid, kiites Andres Arraku määrangut „Keskerakond on usulahl!“.

Inimeste teadmus maailmast rajaneb arvamustele. Iseäranes arvamuskunne on meiemaalased (papa Jannseni uudissõna „eestlased“ hakkab kaotama tähendust!). Eluavalduste suhtes, kui need pole just äärmuslikud nagu külm, nälj, surm jne, on meiemaalased

suhteliselt tuimad, aga arvamusavalduste suhtes on nad erksad.

Võtkem või see jõulurahu ajal riigiparteilaste poolt üleskistud skandaal – laimupomm odavalt mõeldud, aga riigile kalliks maksmat läinud valimiskampaaniast. Säärane valitsusparteilaste organiseeritud ning võimustruktuuride ja meedia poolt teostatud valimiseelne rünnak ühe mõjukama opositsioonipartei pihta oleks üsna tavaline Aafrika ja Ladina-Ameerika riikides, mitte aga Euroopas.

Üks meie erapooletum poliitoloog Tõnis Saarts kardab, et jõuorganite kaasamine poliitvoitlusse võibki saada halvaks pretsedendiks. Omaaegsest Ken-Marti Väheri „kuritegude avastamise plaanist“ on mõningates riigiorganites juba ammugi saanud peamine tege-

vusjuhiks. Kapo tirib vähemalt kord kvartalis, valimiste eel tihedamini, avalikkuse ette mõne Tallinna linnavalitsuse ametniku või väidetava keskerakondlasest korruptandi või rahakrati, kellele siis Thaleia preestritar paragrahviga viirub. Mõnikord möödagi... Meiemaalased on rahul: „Organid teevad head tööd!“ Kapo boss sai uued pagunid, vististi peaaegu generalissimuse omad.

Kes aga teab, kui palju raha meie riigieelarvest kõrvale libiseb? Ehk veerandikuke? Kuipalju oleks meil vaja juurde „generalissimusi“, et pragudest saaks välja tiritud riigiparteilastest korruptandid? Võimukähmluses lahvatav suur teederahastuskandaal, mis aga kustub susinal. Ka polnud süüdi Kranich & Co, need tegelikud maadevahetuspet-

sid, vaid süüdlaseks tehti Villu ja tema partei. Ka polnud süüdi – see selgus prokuratuuris momentaanselt – oma valimiskampaaniat korruptiivsel rahastanud reformikate trio, aga Savisaare Lääne-Euroopast laenatud raha oli miskipärast taunitav.

Opositsiooniparteid, eriti Keskerakond, siplevat võlgades, aga valitsusparteidel võlgu ei ole. Huvitav, kes neist on ausamad?

Sapientia sat ehk targale piisab vähesestki. Demokraatiat pole meil ju olnud. Meiemaalased on harjunud diktatuuriga, autokraatiaga – olgu see võõras või oma, aga millele VÕID KINDEL OLLA.

Ants Metsla
Vändra, Pärnumaa

Rahvahulkade käitumist tuleb tunda

Valimised jälle tulemas, aga meil eelmise valimiskampaania tagajärjed veel klaarimata. Ometi osutus too kampaania väga kalliks. Pealegi tehti agitatsiooni tihti mitte päris puhaste kätega. Veelgi enam – varrukast tõmmati välja lausa valekaart.

Pea silmas Andrus Ansipi valimiskampaaniat. Ta sõitis mööda Rapla- ja Harjumaad ringi ning küttis üles kirgi Pronkssõduri ümber, sellega kaudselt teravdades rahvususteid. Memoriaal Tõnismäel oli venelaste viimane side oma sünnimaaga. Iga rahvas vajab oma tubliduse väljendamiseks sümboleid. Venelastel oli selleks võit Teises maailmasõjas – selle saavutuse kehastuseks oligi saanud Pronkssõdur. Muidugi meid häiris, et Tõnismäel kiputi pidama 9.

mail miitinguid. Eriti halb oli see, et nostalgilist üritust lähed meile rahvuslased oma sinimustvalge lipuga segama. Kui naaber peab pidu, siis see muidugi häirib, aga me ju ka peame oma pidusid ja sellega häirime teiste rahu. Aga pidu ei kesta ju igavesti – naaber saab kaineks ja ruttab tööle. Ebamugavused tuleb lihtsalt ära kannatada.

Pronkssõduri probleemi oleks võinud leevendada, kehtestades erikorra, nagu seda soovitas akadeemik Mihhail Bronštein. Ansip oleks võinud võtta kuuldud teadlaste soovitus: lippude lehvitamisega miitingud ära keelata, aga lillepanekut lubada jms.

Ainult targad mehed ja naised oskavad kuulda võtta tarka nõuannet

Ilmselt Ansip siis nende hulka ei kuulunud. Tõsi, oma sõnu ta ei sõõnud – viiski Pronkssõduri ära. Kuid mis see maksma läks?

Võimulolijad peaksid kas või pisutki tundma rahvamasside psühholoogiat. Sellealaseid teadmisi on üllitatud küll ja seda isegi eesti keeles. Juba 1936. a. anti Eestis välja prantsuse psühholoogi ja sotsioloogi Gustave Le Bon'i raamat „Psychologie des foules“, millest oleks võinud tarkust otsida.

Aga kui sellega ei saanud hakkama, siis Eduard Vilde „Maatra sõda“ on meist suurem osa ometi lugenud. Ka Maatra toimumu oli väga seaduspärane: rahvas tuli lihtsalt uudistama (kas tõesti hakatakse vastuhakkajaid peksma?), rahvahulga suure-

nemisega pinges kasvas, kuni kellegi närvid ei pidanud enam vastu (tormas sõdurite kallale), ning läkski lahti korratusteks. Meie päevil päädis see suure lõhkumise ja mätatsemisega ning materiaalsed kahjud olid märkimisväärsed. Need kahjud tulekski lisada Reformierakonna valimiskampaania kuludele. Läks tõesti palju maksma! Demokraatlikus riigis oleks sellise mässu initsiaator pidanud ametist tagasi astuma. Kas Ansip seda tegi? Ei, ta kinnitas, et kõiges on süüdi venelased.

Ainsana nõudis Ansipi tagasiastumist vaid Juhan Kivirähk, kes on meil ainus tõsiseltvõetav sotsioloog. Aga tema hää jäi hüüdeks lagedas kõrbes. Kahju, et ainust tarka meest ei võetud kuulda.

Kahjuks pole meil asjatundjaid masside käitumisspühholoogia alal

Ometigi seda peaks teadma, sest rahvahulgad oma tegemistes ei juhindu kõrgest teadlikkusest, vaid ürgsetest instinktides. Sellest, mida kirjutas Le Bon, võib lugeda Loomingu Raamatukogu sarjas ilmunud brošüürist, kus on soovitusi, kuidas väiksemate kogunemiste puhul probleemi üsna nutikalt lahendada: hundid saavad sõõnuks ja lambad jäävad terveks.

Meie sotsioloogid kipuvad väga eelistama ühte rahvust. Aga maailm on nagu mosaikpilt: palju erinevaid kivikesi, palju erinevaid rahvusi. Muidugi on eestlastel õigus olla uhke ja hää ning nad peavadki olema oma vaaris

moodi. Aga tuleb meele pidada, et kõigil teistel rahvastel on sama õigus. Olgem uhked oma rahvusele, aga austagem ka teiste samalaadseid tundeid! Meie reaalsusetunnus peaks olema parem.

Pronkssõdur on leidnud ilusa koha kalmistul, tema teisel-damine oli aga halvasti ajatatud. Probleemi lahendamise sellisel ajal ja kujul oli samahästi kui kuritegeliku valimiskampaania atribuut.

Loodan, et praegune valimiskampaania on asjalikum ja rahvas saab teha parima valiku, keda meie hulgast valida meie elu juhtima.

Erika Vain
Tallinn

Pangad teenisid Eestis mullu 70,5 miljonit eurot puhaskasumit

Eesti eraisikutele ja ettevõtetele antud laenude ja liisingute maht vähenes detsembris 126 miljoni euro võrra ehk 0,8 protsenti — 15,1 miljardi euroni.

JANA KASK

Eesti Panga finantssektori poliitikaallosakonna juhataja

Aastaga kahanes laenu- ja liisinguportfelli maht ligi miljardi euro võrra ehk 6,3 protsenti. Eelmise aasta laenu- ja liisinguportfelli maht oli ligi 70 protsenti ettevõtlussektorist, kus omakorda moodustasid suurima osa ehitus- ja kinnisvaraettevõtted. Erasisikute laenuportfellis tabas mullu märkimisväärne langus lühemaajalisi laenukoosteid, näiteks tarbimislaine ja autoliisinguid. Eluasemelaenu maht oli 2010. aasta lõpul aasta varasemaga võrreldes enam kui kaks protsenti väiksem.

Eesti ettevõtete ja eraisikute laenu- ja liisinguportfell on alates 2008. aasta sügisest kahanenud 13 protsenti. Majanduse võlakoorumus väheneb tõenäoliselt ka lähikuudel. Eesti Panga prognoosi kohaselt jääb laenukasv tänava tagasihoidlikuks, olles alla ühe protsendi.

Pankade laenuingimused detsembris ei muutunud. Selle kuu jooksul väljastatud eluasemelaenu keskmine intressimäär oli 3,2 protsenti nagu ka eelmistes kuudes. Ettevõtete pikaajaliste laenu keskmine intressimäär, mis tehingute vähesuse tõttu oli mullu väga volatiilne, osutus detsembris 4,3 protsendiga aasta keskmisest näitajast mõnevõrra kõrgemaks.

Üle 60 päeva maksetähtaega ületavate laenu osakaal vähenes detsembris 0,5 protsendipunkti võrra — 6,3 protsendini. Osaliselt mõjutas viivislaenu osakaalu märkimisväärset langust aastalõppu koondunud bilansside korras-

tamine, kui pangad kandsid ebatõenäoliseks hinnatud laenu bilansist välja. Samas on laenuvõtjate maksevõime tänu majanduskeskkonna paranemisele selgelt tugevnenud, mida märgib tunduvalt väiksem uute probleemlaenu lisandumine viimastel kuudel.

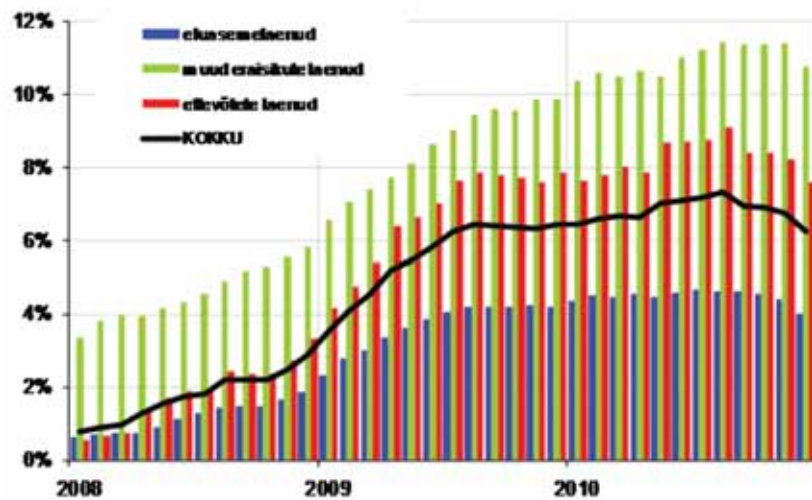
Esmakordselt viimaste aastate jooksul oli neljandas kvartalis uute provisjonide maht väiksem kui taas toimivaks hinnatud laenu oma. Eelmise aasta kokkuvõttes ula-

tus laenuprovisjonid arvestav laenukasumite maht netoarvestuses 149 miljoni euroni ehk ühe protsendini laenuportfelist.

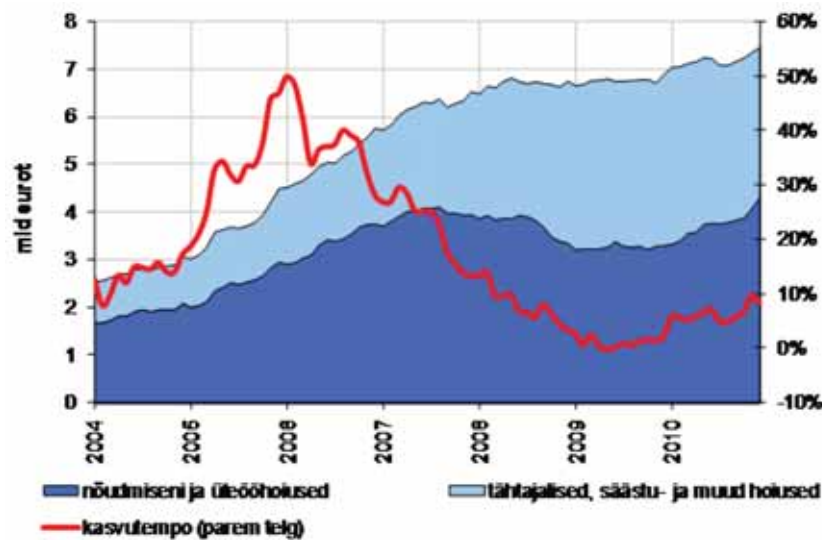
Eestis tegutsevad pangad teenisid neljandas kvartalis 23,4 miljonit eurot puhaskasumit, mida oli poole vähem kui kolmandas kvartalis. Kasumlikkust vähendasid olulisel määral tütar-ettevõtetesse tehtud investeeringute allahindlused, mis jäid siiski kordi väiksemaks kui aasta tagasi. Allahindlusest kasumlikkust toetas puhaskasumit suurendamine.

Hoiuste kasv püsis kiire, vaatamata madalatele intressimääradele. Eesti eraisikute ja ettevõtete hoiuste maht suurenes detsembris 107 miljoni euro võrra ehk 1,5 protsenti — 7,5 miljardi euroni. Aastaga kasvasid hoiused 573 miljoni euro võrra ehk 8,3 protsenti. Erasisikute tähtajaliste hoiuste osakaal on madalate hoiuseintressimäärade tõttu kahanenud aastatagusega võrreldes ligi 10 protsendipunkti võrra ehk 51 protsendini. Hoiustajate huvi rahapaigutuse suurema tootluse järele märgib investimishoiuste kasv detsembris ligi üheksa miljoni euro võrra.

Üle 60 päeva maksetähtaega ületavate laenu osakaal laenuportfellis.

Eesti ettevõtete ja eraisikute hoiuste maht ning hoiuste aastane kasvutempo.

Noppeid Wikileaks avaldatud dokumentidest

Baltikumi õhuturve pigem näiline

* USA Berliini saatkonnast 2009. aasta augustis lähetatud memos kirjutatakse, et Saksamaa teeb suuri jõupingutusi Baltikumi rahustamiseks, eesmärgiga juurde saada tegevusruumi suhtlemisel Venemaaga. Memos antakse teada, et Saksamaa peab jätkuvalt Baltikumi kaitseks loodud NATO kaitseplaani võimaliku Venemaa agressiooni vastu mittevajalikuks ja takistavaks. Ometi, kinnitatakse Baltikumile, et Saksamaa võtab nende julgeolekumuresid tõsiselt, tegi kaitseminister Franz Joseph Jung 2009. aasta juuni algul ootamatu visiidi kõigisse kolme Balti riiki. Märgitakse ka Saksamaa lennukite osalemist Baltikumi õhuturves, mis toimub erinevatel NATO riikidel vaheldumisi. „Kuigi kõik tunnistavad, et Baltikumi turvad NATO lennukid ise ei suudaks Venemaa rünnaku korral teha suurt midagi, loodab Saksamaa, et Baltikum näeks õhuturvet sümbolina, mis kinnitab Saksamaa (ja NATO) pühendumist artiklile 5,“ öeldakse memos.

Arvestades äärmuslikke majandusraskusi Baltikumis, usub Saksamaa kaitseministeerium, et NATO riikide lennukite õhuturve kestab veel aastaid, sest Balti riigid ise pole suutelnud sõjalenukeid osta, märgitakse USA Berliini saatkonnast Washingtoni saadetud kirjas. Teates kirjutatakse ka, et Saksamaa välisministeerium loodab väga julgeolekualaste suhete paranemisele Venemaaga, kuna viimane on muutunud Iraani tegevuse ja kavatsete suhtes kahtlustavamaks.

“Kuigi kõik tunnistavad, et Baltikumi turvad NATO lennukid ise ei suudaks Venemaa rünnaku korral teha suurt midagi, loodab Saksamaa, et Baltikum näeks õhuturvet sümbolina, mis kinnitab Saksamaa (ja NATO) pühendumist artiklile 5,“ öeldakse memos.

Russofoobne Carl Bildt

* Stockholmi USA saatkonnast 2009. aasta septembris saadetud teates märgitakse, et Euroopas on Rootsi välisminister Carl Bildt hästi tuntud. Palju on sosistatud tema ambitsioonidest asuda mõnele kõrgele rahvusvahelisele ametikohale. Memos nenditakse, et Carl Bildti puhul pole teada ühtki tõsisemat tüli mõne riigijuhiga. „Ometi on Bildti nõrgimaks kohaks otseütlemine ja jõulised avaldused Venemaa aadressil,“ öeldakse kirjas. Tõdetakse, et Venemaa-sõbralik Saksamaa seisab ilmselt vastu Bildti võimalikele kandideerimisele Euroopa Liidu välisministriks. Memos arutletakse ka Bildti võimaliku ametikoha üle Euroopa Komisjonis, näiteks laienemisvolinikuna. „Ometi Bildti Türgi-meelsus erineb Euroopa partnerite hoiakust praktiliselt sama palju kui tema vastas Venemaa suhtes,“ leitakse memos.

Allikas: Wikileaks koduleht

Kolmapäeval, 16. veebruaril Salme Kultuurikeskuses Keskerakonna KULTUURIKOGU KONVERENTS

Kell 15.00-16.30
Motivatsioonitreening - Marlen Marmor

Kell 17.00-19.00
Konverentsi sõnavõttud:

Edgar Savisaar
Enn Eesmaa
Raivo Palmaru
Rein Müllerson
Rein Ruutsoo
Riho Rõõmus
Katrin Siska jt

Osavõtuks registreeruda andres@keskerakond.ee

Seeniorid kohtuvad Kalev Kallo ja Deniss Boroditsiga

Laupäeval, 5. veebruaril kell 12.00

Haabersti Vaba Aja Keskuses (Ehitajate tee 109/2A)

seenioride klubi "Keskpäev" kohtumine
Riigikogu liikme Kalev Kallo
ja Tallinna abilinnapea Deniss Boroditsiga
Külla tuleb Tallinna Võru Seltsi naisansambel "Liiso"

Klubi juhatus
Info telefonil 655 00 80 ja 53 337 360

Heimar Lenk Marta Raadios

laupäeval. 12.00,
esmaspäeval. 15.15

Kuhu lähed, Eestimaa?

Põlva Raadio 100,7 MHz või Internetis

Tartus koosolek

Teisipäeval, 8. veebruaril kell 17
Keskerakonna Tartu piirkonna infokoosolek
Ülikooli raamatukogus (Struve 1)
ruumis 243.

Hiina uusaasta saabub 3. veebruaril

Hiina kalendri järgi saabub
3. veebruaril
Valge Kassi ehk Jänese aasta.
Sel puhul avatakse kell 18 Tallinnas
Vabaduse väljakul Hiina kalendriaasta
loomade jääskulptuurid!

5. veebruaril kell 17-19
Vabaduse väljakul Hiina uusaastakarneval.
Draakonitantsijate rongkäik.
Tallinna linnapea ja Hiina suursaadiku kõned.

Mõned mõtted riigi olukorrast

SAATEKS:

Allakirjutanu poole pöördus ühes Eesti avalik-õiguslikus asutuses töötav teadlane, kes soovis välja öelda oma mõtted, kuid samas palus ka anonüümseks jäämist avalikkuse ees – kui lugeja on järgneva läbi lugenud, siis saab ka aru, miks ta sellise ebahariliku palve esitas. Meie riigis võib olla kindel, et aususe eest võidakse sind ametist vabastada! Salvestasin tema jutu ja kirjutasin selle maha peaaegu sõna-sõnalt. Seega vastutuse ilmuva eest võtan täielikult endale peatoimetajana ja 2010/2011 ajalukku läinud töekomisjoni liikmena.

Urmi Reinde

Paistab, et *Edgagate* on mõjunud Eesti protsesside katalüsaatorina, riigi allapoole liikuvat arengut kiirendanud. Ikka veel käimasolevas skandaalis on püsti kaks probleemi. Esiteks, küsimus sellest, kas Edgar Savisaar (või keegi teine) on küsinud (ja saanud) Vene riigilt erakonna jaoks raha. Ja teiseks: kuidas kogu seda skandaalikaampi hinnata. Mõlema ühisnimetajaks on usaldus.

Kas Koch ja Postimees mõtlesid oma anonüüm-allikad välja?

Kõigepealt esimesest probleemist – erakonnale raha küsimisest. Avalikus meedias avaldatud materjali põhjal ei ole ilmsiks tulnud mitte ühtegi tõsikäändat fakti, et ES (või keegi teine) on küsinud raha just erakonna jaoks. Tuuli Kochi loos, mis avaldati 16. detsembril Postimehes, ei ole ühtegi fakti ega ka kontrollitava allikaviidet. Selles öeldakse, et Eesti presidendi, peaministri ja siseministri käes on kaitsepolitsei teabeettekandekanne, kuid mis ettekandega on tegu ja mida see täpsemalt sisaldab, leheloo ei selgunud. Loos kasutati anonüüm-allikaid, mida juba aastakümneid on peetud lubamatuks ja ajakirjanduse usaldusväärsust õõnestavaks.

Anonüümallikatele viidates on ajakirjanikud korduvalt lugusid välja mõelnud, ning selliste allikate kasutamise tõttu oli *Washington Post* 1981. aastal sunnitud koguni tagastama Pulitzeri preemia, sest tema reporter Janet Cooke oli anonüümallikatele tuginedes valmis meisterdanud loo 8-aastasest heroïnisisõltlasest, keda polnudki olemas.

Pole mingit kindlust, et Koch ja Postimees ei mõelnud oma anonüümallikaid välja. Osa Kochi loos esitatud niigi vähestest faktidest ei ole kapo hilisemas avalduses kinnitust leidnud. Põhiliselt koosneb Kochi lugu insinuatatsioonidest ega vasta sellisena heale ajakirjandustavale.

Kapol ei ole fakte või ta ei esita neid

Ka kapo poolt 21. detsembril esitatud materjalist ei selgu ühtegi tõsikäändat ja vaieldamatut fakti, et ES on küsinud raha erakonna jaoks. Kapol ei paista olevat mitte ühtegi fakti, mis seda kinnitaks.

Küll aga selgus kapo 21. detsembril publikatsioonist, et salateenistust on kasutatud riigi suurima opositsiooni-erakonna liidri jälitamiseks ja seda on ühe maa parlamendi valimiste eel segatud poliitikasse. Sel taustal tuleb tõdeda, et andmeid selle kohta, nagu oleks ES küsinud raha erakonna jaoks, lihtsalt ei ole.

Skandaali anatoomia

See viib meid järgmise probleemi – skandaali anatoomia – juurde. See skandaal tuletub oma ülesehituselt ja kulgemiselt meelde mitmeid varasmaid lamente. Meenutagem 2006. aasta jaanuaris puhkenud nn Kadriorgiat, kus valeandmete toetudes laimati enne valimisi president Arnold Rüütel. Avaldatud valetõenditest (*Mihkel Kärmas ja Rahvusringhääling – Toim.*) lähtudes avaldasid 13 Eesti juhtivat ajakirjanikku koguni avaliku kirja, kus nad valele toetudes nõudsid, et Rüütel ei peaks enam presidendiks kandideerima.

Tookord asus skandaali menetlema politsei. Ja siis selgus karm tõde, et enamik sel-

Järgmist nelja aastat olemasolevad võimu- ja sotsiaalsuhted enam vastu ei pea. Selles olukorras tähendaks praeguse kaksikliidu edu eelolevatel valimistel Eestile tõelist õnnetust.

lest, mida inimestele oli esitatud, ei pidanud paika. Inimestele oli mitu kuud homimikust õhtuni jutustatud, kuidas lossis käinud rajud peod, milles korraga osales poolsada noort, lossis kasutati narkootikume, Riiginõukogu saalisjoodi ja käidi laual, rüvetati lippu, loeti konfidentsiaal-seid dokumente jne. Politsei uurimine näitas, et see ei olnud sugugi nii, et tegu oli ajakirjandusliku blufuga.

2007. aasta valimiste eel puhkes Sakala skandaal. Täna-seks teame, et taas valetati inimestel suud-silmad täis.

ÜKS TARK MEES: Eesti meediaväljaannete toimetused kurдавad, et järjest enam tuleb ette autorite äraütlemisi, kui neilt tellida lehtedesse kirjutisi, analüüse või esseesid. Inimesed kardavad – ilgeid kommentaare, ühiskondlikku mittemõistmist ja halvaks panu, halvemal juhul töökohast ilmajäämist või vähemalt karjääriredelil mittetõusmist. Seepärast leidis Kn toimetuse tuntud ühiskonnateoretiku pildi asemel tema kirikuskandaalialalüüsi juurde suvalise pildi ühest globaalsest professorist, keda eelnimetatud ohud loodetavasti ei ähvarda. Foto internet

„Täiesti salajast“ dokumenti saab lekitada ainult tipp-poliitik

Nüüd on järgmine analoogiline katse, kusjuures seekord on asjasse ilmselgelt segatud ka salapolitsei. Aga inimesed ei usu enam skandaali korraldajaid. Nad ei usu ei valitsuskooalitsiooni, salapolitsei ega valelikku meediat. Ja miks nad peaksidki uskuma, kui on ilmselge, et skandaal käivitati 16. detsembril 2010 täiesti salajase dokumendi lekitamisega meediasse. Seda sai teha ainult üks neljast tipp-poliitikust: kas president Toomas Hendrik Ilves, Riigikogu esinaine Ene Ergma, peaminister Andrus Ansip või siseminister Marko Pomerants. Muud võimalust ei ole.

Kaitsepolitsei teabeettekandekanne, millele Tuuli Koch viitab 16. detsembril Postimehes, kannab punast templit kirjega „Täiesti salajane“ ja eksemplari- numbrit. Seda ei saanud lekitada ükski ametnik, sest neil ei ole juurdepääsu täiesti salajasele dokumendile. Riigisaladuse valdajateks on antud juhul neli eespoolnimetatud tipp-poliitikut ja ei keegi teine. Tõsiasi, et lugu ilmus Reformierakonna häälekandjaks kujunenud Postimehes, ei jäta väga palju arvamismisruumi selle kohta, kes saladuse lekitas.

Skandaali käivitamine on kriminaalkuritegu

See, mida Savisaarele kampaania käigus inkrimineeritakse, ei ole kuritegu, vaid moraali-

normi rikkumine.

Kaitseminister Jaak Aaviksoo tunnistas 20. detsembril Aktuaalses Kaameras, et erakonna finantseerimine piiri tagant ei ole keelatud, ja lisas, et jutt on mitte kriminaalkuriteost, vaid eetiliste normide rikkumisest. See aga, millega skandaal käivitati, oli kriminaalkuritegu, mille eest igas normaalses riigis tipp-poliitik mitte ainult ei vabastata ametist, vaid võetakse vastutusele. Tegemist on raske kuriteoga, mis muu hulgas õõnestab Eesti usaldusväärsust meie partnerite silmis. Kui täiesti salajased dokumendid lekiwad võimupüramiidi tipust, siis ei saa meie partnerid usaldada Eestile mitte ühtegi saladust.

Pärast seda, kui tegu oli tehtud, ehmatasid võimurid isegi ära ja hakkasid vett segama jutuga, et mingit dokumenti ei olegi või et jutu Venemaa rahast lekitasid meediasse keskera-kondlased ise. Kuid valmis laulust ei saa enam ridu välja rebida. Igaüks võib 16. detsembril Postimehest järele vaadata, et jutt käib Eesti presidendi, peaministri ja siseministri käes olevast kaitsepolitsei teabeettekandest. Seetõttu on põhjust algetada kriminaalmenetlus seoses „täiesti salajase“ tasemega riigisaladuse avalikkuse tulekuga.

Opositsiooniliidrit saab jälitada ainult poliitiline politsei

Teiseks selgus, et salapolitsei on suurima opositsioonipartei liidrit jälitanud. See aga

tähendab, et kaitsepolitsei on muutunud poliitiliseks politseiks ning Eesti ebademokraatlikuks riigiks, kus poliitilisi vastaseid jälitatakse ja kuulatakse pealt ilma kohtu loata, ilma mingi kuriteokahtlusega, ainult poliitilise tellimuse alusel. Kusjuures niiviisi kogutud „materjali“ kasutatakse opositsioonipartei vastu vahetult enne valimisi.

Meedia kuritarvitamine

Kolmandaks on selge, et poliitilises võitluses on järjekordselt kuritarvitatud meediat. Viis, kuidas meedia, sealhulgas Rahvusringhääling, täitis oma kohuseid skandaali ajal, õõnestas järjekordselt ajakirjanduse usaldusväärsust. See näitas, et Eesti ajakirjanduses on jäänud püsima nõukogudeaegne mall, kus on ainult üks tõde, ja et Eesti meedia peab end endistviisi mitte teabe vahendajaks ja rahva teenriks, vaid kollektiivseks propagandistiks, agitaatoriks ja organisatoriks. Kuid pärast Kadriorgiat või Sakala skandaali ei usu inimesed enam neid tõdesid.

Nii pole imestada, et vähem kui 24 tundi pärast kaitsepolitsei peadirektori käskkirja avalikustamist 20. detsembril hilisõhtul oli skandaal sisuliselt juba läbi. Selgus, et inimesed EI USALDA enam võimulolevat koalitsiooni ja samuti ka meediat. Nende abile ei ole enam võimalik midagi teha (see ei pruugi meediast veel välja paista, kuid sisuliselt on asi

juba nii). Skandaali läbikukkumine näitas, et Eesti liigub oodatust kiiremini usalduskriisi ja võimuvaakumi suunas.

Eestlased ütlesid EI meediamanipulatsioonidele, ühele parteilisele ainutõele ja salateenistuse sekkumisele riigipoliitikasse. Inimesed on selle tagajärge juba näinud ega soovi selle jätkumist tulevikus. Sisuliselt skandaal mitte ei nõrgendanud Keskerakonna ja Edgar Savisaare positsioone, vaid pigem tugevdas neid. *Edgagate* toimis katalüsaatorina, ja 21. detsembrist 2010 alates on tekkinud uus situatsioon, mille põhjooned on üsna selged: olemasoleva võimu ja kommunikatsioonisuhete võimalused on ammen-dumas ning küsimus on üha rohkem ainult selles, kuidas ja millega need asendada. Nüüd on juba täiesti kindel: järgmist nelja aastat olemasolevad võimu- ja sotsiaalsuhted enam vastu ei pea. Selles olukorras tähendaks praeguse kaksikliidu edu eelolevatel valimistel Eestile tõelist õnnetust.

Kujunenud olukorras soovin Keskerakonnale aktiivsust muutmaks skandaaliliselt pakutud diskursust, näitamaks, et fakte ei ole; keskendumaks edaspidi skandaali algatajate süüdistamisele riigisaladuse lekitamise eest, salateenistuse sekkumise eest riigipoliitikasse ja meediamanipulatsioonide eest.

Nädala juubilar RONALD REAGAN 100

Noormees õppis Illinoisi *Eureka* kolledžis majandust ja sotsioloogiat ning oli seejärel Iowa osariigi Davenporti ja Des Moinesi raadioprogrammide spordireporter. 1937. aastal algas tema kui Hollywoodi filminäitleja karjäär, mis kestis 24 aastat. RR on osalenud 53 filmis, sh omal ajal väga populaarsetes westernites *Bedtime for Bonzo*, *Law and Order* ja *The Killers*.

1947–1952 oli Ronald Reagan USA Filminäitlejate Gildi (*Screen Actors Guild*) president. Kritiseeris sellelt positsioonilt eraettevõtluse bürookraatlikku ahistamist ja nimetas sellega seoses konkreetsete riigiametnike nimesid, mis nimetatutele viha tegi ja rahvale väga meeldis. Astus 1962 Vabariiklikku Parteisse ja loobus peagi filminäitleja karjäärist. 1967–1974 oli California kuberner, pidades aktiivset võitlust radikaalse üliõpilaskäitumise vastu. Üritas 1968. aastal ja uuesti 1976. aastal saavutada vabariiklaste presidendikandidaadiks nimetamist, kuid see ebaõnnestus. 1980. aastal suutis aga väga hästi organiseeritud kampaaniaga saavutada partei sees võidu 11 vastaskandidaadi üle ning võitis presidendivalimistel veenvalt James Carterit.

Alates 1981 oli Roland Reagan kaks ametiaega USA president, kusjuures 1984 valiti ta tagasi ülekaalukalt.

Juba 69 päeva pärast esimest

ametisse pühitsemist üritati Washingtoni „Hilton” hotelli juures talle teha atentaat, kuid ta pääses esimese ja ainsa ametisoleva USA presidendina sellest eluga. Seejärel kasvas tema populaarsus koguni 73 protsendini. Reagan oli veendunud, et Jumal tagas talle elu, et ta saaks oma poliitilistes ja majandusalastes teotlustes minna jõuliselt edasi. Seda ta ka tegi.

Reagan sai kiiresti tuntuks konservatiivse majanduspoliitika, „reaganoomika“ poolt. Ajas jõuliselt maksude vähendamise kurssi, et selle kaudu suurendada tarbimist ja stimuleerida majanduskasvu, soovis vähendada ringluses oleva raha hulka, et kahaneda inflatsiooni, loobus majanduse riiklikust reguleerimisest, kärpis riigivalitsemiskulutusi, käis karmilt ümber ametiühingutega, suutis oluliselt vähendada tööpuudust ning tugevdada USA positsiooni maailmakaubanduses. 1983. aastal võttis vastu otsuse, et seni üksnes militaarkasutusel olnud GPS (*Global Positioning System*) asendimääramise süsteem võetakse ka tsiviilkasutusse. Sellest on tänapäeva autojuhtidel sõnusetamatult palju kasu, kui nad tundmatutes kohtades ringi sõidavad.

Reagani eestvedamisel alustas USA võitlust narkokaubanduse vastu, mis kestab vahelduva eduga tänini. Tema eestveda-

misel hakkas kehtima õigus saata illegaalsed immigrandid maalt välja.

Ronald Reagani kompromissitu võitlus kommunismi vastu ja 1983. aastal välja kuulutatud Strateegilise Kaitse Algatus (*Strategic Defence Initiative, SDI*) ehk „tähesõdade” programm oli nii baltlastele kui ka Ida-Euroopa sotsialismileeri riikidele nagu taevamanna, mis lõppkokkuvõttes tõi kaasa punaimperialismist vabanemise. Selle programmiga

meelitas USA Nõukogude Liidu võidurelvastumisse ning ruineeris tema majanduse – see saigi peamiseks sisepoliitiliste reformide ehk *perestroika* käivitamise ajendiks. Sellest hakkas idanema Balti riikide iseseisvuse taastamise võimalus. Reagan võttis NSV Liidu puhul kasutusele mõiste „kurjuse impeerium”. Suuresti Reagani teeneks on, et lääneriigid 1990. aastaks võitsid ligi 45 aastat kestnud külmasõja Nõukogude Liidu ja tema vasallide vastu.

Esinedes 12. juunil 1987 Berliinis Brandenburgi väravate juures, kutsus ta Mihhail Gorbatšovi maha tõmbama Berliini müüri, mida too ka laskis teha. Kritiseeris Moskvat Afganistani, Kesk-Ameerika ja Poola pärast ning seetõttu piiras moodsate tehnoloogiakaupade müüki NSV Liidule. Osava poliitikuna ja suurepärase läbirääkijana (sai hüüdnimeks Suur Suhtleja) suutis Reagan kujundada olukorra, et Gorbatšov oli sunnitud soostuma strateegilise ründerelvastuse vähendamise lepingule (START I) alla kirjutama.

Reagani nime hakkas kandma doktriin, mis baseerus 1985. aastal antud lubadusel, et kõikidele antikommunistlikele ülestõusnutele, keda ta nimetas vabadusvõitlejateks, antakse abi. Selle doktriini alusel viijes USA agressiivset poliitikat Kesk-Ameerikas, jagas igasugust toetust Afganistani, Angola, Mosambiigi ja Nikaraagua sissidele ning kaudset sõjalist abi Salvadori, Guatemala ja Hondurase valitsustele. Kasutas oma välispoliitiliste eesmärkide saavutamiseks ühepoolset relvajõude Grenadas (1983), Liibanonis (1983–84) ja andis 1986 käsu pommitada Tripolit (Liibüa). 1987 toimunud *Irangate*’i uurimisel tunnistas Toweri komisjonis, et USA – Iraani läbirääkimistel lubati tema initsiatiivil Iraanile relvi

panvangide vabastamise vastu. Reagan lahkus presidendiametist 78-aastasena, olles USA ajaloo vanim president. Tõmbus tervislikel põhjustel avalikust elust tagasi. 1998 sai Washingtoni *National Airport* Reagani-nimeliseks.

Abielus oli Roland Reagan kaks korda. Esimeseks abikaasaks oli näitlejanna Jane Wyman, kellega tal oli kaks tütar plus adopteeritud poiss. Alates 1952 oli aga abielus teise näitlejanna Nancy Daviesega, kellega ta sai poja ja tütre. Nancy etendas Ronny poliitilise imago kujundamisel ja tema oluliste otsuste vastuvõtmisel väga tähtsat, väidetavalt lausa määravat rolli.

Ronald Reagan suri 93-aastasena 5. juunil 2004 Californias oma Bel Airi kodus Alzheimeri tõvest puretuna. Tema väärikatel matustel osales maailma poliitiline eliit, nende hulgas ka Mihhail Gorbatšov, kellega koos Ronald Reagan oli maailma poliitilist kaarti nii oluliselt muutnud. Lahkudes oli tal USA konservatiivse poliitika ajamise ikooni ja kõikide aegade ühe tegusama presidendi maine.

Kui Eesti kunagi hakkab taas iseseisvumisele efektiivselt kaasa aidanud välismaiste poliitikutele ja riigimeestele mälestusmärke püstitama, siis peaks Ronald Reagan olema küll kindlalt kolme väärikama kandidaadi hulgas.

Tiit Made

"Täna saab juba 91 aastat ajast, mil Tartu..."

"Mind huvitab see, millal Toompea...?"

Must: "Mind huvitab see, millal Toompea...?"

Laar: "Täna saab juba 91 aastat ajast, mil Tartu..."